

HER ALANDA HER YÖNTEMLE DİRENİŞ

Şimdi, kapitalizmin krizinin bedelini halka ödetmeye çalışan her girişime karşı "Kazanılmış Hakları Savunma ve Yeni Haklar Kazanma Direnişleri" örgütlenme zamanıdır. Azgınca saldıran ve yaşama hakkını bile zorlamaya başlayan sermaye ve politik rejimine karşı bin bir biçimle direnmek her türlü toplumsal meşruluğa sahiptir.

6.SAYFA ALP AYDIN

İŞÇİLERİN KRİZE YANITI:

DAHA FAZLA DİRENİŞ!

Kapitalizmin küresel ekonomik krizi, sermayenin yazarları ve ideologlarının iyimser tahminlerine karşın, hız kesmeden devam ediyor. Bazı bilgi kırıntılarına dayandırılan iyimser yorumlar, Dubai devletinin iflasını ilan etmesiyle boşa düştü. Kapitalist sistemi, Dubai ve benzeri devlet iflaslarının bir domino etkisi yaratarak dünya ekonomisine yeni, ağır bir darbe vurabileceği korkusu sardı.

Kaldı ki dünyanın ve Türkiye'nin işçileri, emekçileri krizden çıkışa dair hiçbir gerçek belirti olmadığını kendi yaşamlarından biliyorlar. İşsizlik oranları rekor kırmaya devam ediyor. Sokaklar, kahveler işsizlerle dolu. Ve bu işsizler ordusu, işini henüz kaybetmemiş "talihli" işçiler üzerinde Demokles'in kılıcı gibi sallanıyor. Kapitalistler, dışarıdaki işsizleri; işçilerinin çok daha ağır koşullarda, daha uzun süre, daha az ücretle çalışmayı kabul etmeleri için bir silah ola-

rak kullanıyor. İşçilerin çalışma koşulları, onların bedensel ve ruhsal dayanma sınırlarını zorluyor. Genel yoksullaşma artıyor.

Kapitalizmin, krizini biz emekçileri daha fazla sömürme yoluyla aşma girişimine, bu genel saldırıya karşı işçi sınıfının bir yanıtı olacaktır ve olmaktadır. İngiltere'den Mısır'a, Fransa'dan Güney Kore'ye kadar dünyanın dört bir yanından işçilerin grev, fabrika işgali, rehin alma, sabotaj vb çeşitli eylemlerinin haberleri geliyor.

Ama yalnızca dünyada değil, Türkiye'de de emekçi kitlelerin derinliklerinde öfke birikiyor. Türkiye işçi sınıfının krizin sonuçlarına karşı ilk tepkisi, bundan 1 yıl kadar önce birçok fabrikanın işgal edilmesi şeklinde açığa çıkmıştı. Bu dalga çeşitli nedenlerle geri çekildi. Ama işsizliğin, yoksullaşmanın, ağır çalışma koşullarının devam etmesi, bu dalganın daha da büyüyen yeniden gelmesini

kaçınılmaz kılıyor.

Nitekim işçi sınıfının bir parçasını oluşturan kamu emekçilerinin 25 Kasım'daki Uyarı Grevi, gerek katılım düzeyi gerekse etkinliği bakımından çok önemli bir adım oldu. Hemen arkasından, aynı günlerde, Ankara'da Tekel işçileri, İstanbul'da İtfaiyeciler ve ülke genelinde demiryolu çalışanları sokağa, eyleme çıktılar. Polisler karşı karşıya geldiklerinde geri çekilmediler, çatıştılar ve yer yer barikatları aştılar.

Bu eylemler de gösterdi ki, işçi sınıfının ruh hali hak aramada kararlılık ve militanlaşma şeklinde değişime uğruyor. Hakları koruma ve yeni haklar kazanma yönünde bir sınıf eğilimi güç kazanıyor. Komünistlere düşen; sınıfın mücadelesi içinde daha fazla yer almak ve bu hak arama bilincini, gerçek kurtuluşun ancak sömürü düzeninin ortadan kaldırılmasıyla geleceği bilincine yükseltmek için çalışmaktır.

Taraf

LIBERAL "TARAF"IN TAKKESİ DÜŞTÜ!

Taraf ve Genç Siviller öncülüğündeki liberal dalga, kendisini sunduğu gibi bir bağımsız demokratik duruşa sahip değildir; doğrudan AKP-Polis güç odağının ve o odağın yönlendiricisi ABD'nin kontrolü altındadır.

4.SAYFA ALP AYDIN

UYARI VERİLDİ SIRA ASIL GREVDE

25 Kasım, bir uyarı grevi olarak başarıya ulaşmıştır. Şimdi sırada işyerlerine dönerek; bu başarının uzun soluklu bir greve taşınması için çalışmak olmalıdır.

24.SAYFA ESER SANDIKÇI

TKP ve DERSİM KATLIAMI

TKP gerçek anlamda kendini kaybettiği için, tarihsel gerçekleri çarpıtmaya başlıyor.

11. SAYFA MURAT DÜZGÖR

KRİZ ve HEGEMONYA

Kapitalizmin küresel krizi iniş çıkışlarıyla, sarsıntularıyla devam ediyor.

12. SAYFA HALİT ELÇİ

YENİ SENDİKALAR KANUNU

Toplu sözleşme ve grev hakkı bakımından yeni tasarılar da sorunlar devam ediyor.

18. SAYFA İRFAN KAYGUSUZ

ŞİDDET HER YERDE

Patriarkal kapitalizmde şiddet, sistemin bilinçlice ürettiği vazgeçilmez bir silahtır.

21. SAYFA TÜLAY HATİMOĞULLARI

CHP'YE RAĞMEN CHP Mİ?

Aleviler, Öymen'in sözlerinden sonra korkularını aşıp, sistemle yüzleşebilirler mi?

9. SAYFA M. RAMAZAN

BU SAYIDA

Sermayeye Kaynak Aktarma Bütçesi	
B. Akpolat	3
Takke Düştü Kel Göründü	
Alp Aydın	4-5
Her Alanda Her Yöntemle Direniş	
Alp Aydın	6-7
Batı Ekseninde Doğuya Açılım	
Eser Sandıkçı	8
Aleviler: CHP'ye Rağmen Yine CHP mi?	
M. Ramazan	9
Bir Uyarlaştırma Süreci: Dersim TKP ve Dersim Katliamı	
Murat Düzgör	10-11
Ekonomik Kriz ve Hegemonya	
Halit Elçi	12-13
Honduras'ta Mücadele Sürüyor	
Erdal Cesur	14
Chavez: Yanki Kolonisi Olmayacağız!	
Aziz Murat	15
Naksalbari'den Kızıl Koridora	
Onur Gülbudak	16
Kapitalist Kriz ve Olanaklar	
Volkan Yaraşır	17
Yeni Sendika Kanun Tasarıları: Emekçiler Açısından Ne Değişecek	
İrfan Kaygısız	18
Saflar Netleşirken Gençlik Hareketi	
Ulaş Taştekin	19
Şiddet Heryerde	
Tülay Hatimoğulları	20
Özgürlük Aşıkları: Soluk Soluğa 20. Yüzyıl	
Cenk Ağcabay	21
Genetiği Değiştirilmiş Gıdalar ve Açlar	
Mebruke Bayram	22-23
Uyarı Verildi Sıra Asıl Grevde	
Eser Sandıkçı	24

TOPLUMSAL ÖZGÜRLÜK

TOPLUMSAL ÖZGÜRLÜK GAZETESİ

Yerel Süreli Yayın Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Ulaş Taştekin
Adres: Kamer Hatun Mahallesi Kalyoncu Kulluğu Caddesi
No: 31/3 Beyoğlu-İSTANBUL

Baskı: EZGİ Matbaacılık Sanayi Caddesi Altay Sok. No:10
Çobançeşme YENİBOSNA-İSTANBUL (0212) 452 23 02

EDİTÖRDEN

İŞÇİLER KRİZİN SONUÇLARINA BOYUN EĞMEYECEK

Türkiye'nin gündemi, her zamanki gibi hızla bir konudan bir konuya atlıyor, neredeyse her gün çarpıcı yeni gelişmeler oluyor.

AKP'nin başta "Kürt Açılımı" dediği siyasi hamle, daha açıklanmasının üzerinden 5 ay bile geçmeden neredeyse kadük hale geldi. Gerçi Başbakan Tayyip Erdoğan hala ısrarla açılımı sürdüreceklerini söylüyor ama, Kürt sorununun demokratik yöntemlerle çözümü için yapılması gerekenlerin hiçbirini yapmadığı gibi, telaffuz bile etmiyor. En önemlisi, Erdoğan'ın Kürt sorununu Kürtler olmadan, devlet eliyle çözme gayreti içinde olduğu açığa çıktı. Erdoğan ve hükümet bu "açılım" sürecinde Kürt halkının yasal veya meşru temsilcileriyle neredeyse hiç görüşme gereği duymadı. Bu ise, "Bu memlekete komünizm gelecekte onu da biz getiririz" şeklindeki klasik devlet tavrıdır. AKP, bu mantıkla, Kürtlerin yasal temsilcisi olan DTP'ye karşı son aylarda sürekli ve şiddetli eleştiriler getirdi. Kürtlere ve DTP'ye karşı son aylarda gelişen ırkçı, şoven saldırılar karşısında da bu saldırıları hoş gören açıklamalarının yanında, sürekli olarak DTP'yi sorumlu gösterdi. Anayasa Mahkemesi de 2 yıldır bekleyen kapatma davasını tam bu ortamda karara bağlayarak DTP'yi kapattı.

Bu karar, devletin Kürt sorunu karşısındaki tutumunun geleneksel yaklaşımdan bir adım dahi ileri gitmediğini gösterdi. Açılımın ise bir demokratik barışı değil, yalnızca Kürt halkının siyasi iradesinin kırılmasını ve Özgürlük Hareketinin ezilmesini hedeflediği apaçık ortaya çıktı.

Bursa, Mustafakemalpaşa'dan gelen bir haber tüm emekçileri ve duyarlı insanları üzüntüye boğdu.

19 madenci grizu patlaması sonucu hayatını kaybetmişti. Basının konuya ilgi göstermesiyle, bu olayın bir iş kazası değil, bir iş cinayeti, kapitalist sömürü düzeninin yarattığı yeni bir facia olduğunu ortaya koydu. Sırf kapitalistin daha fazla kâr etmesi uğruna, asgari yasal kurallara bile uymayan bir ölüm kuyusuna 19 can göz göre göre yollanmıştı. Bir işçinin dediği gibi orada "İşçilerin kömür kadar değeri yoktu."

Gazetemizin hazırlıklarının bitmek üzere olduğu günlerde kamuoyuna yansıyan işçi haberleri Bursa'daki iş cinayeti gibi üzücü değildi. Tam tersine, gazetelerde ve haber kanallarında en başta yer alan haberlerin çoğu, hakları için mücadele eden işçilerin eylemlerini anlatıyordu. 1 Ocak'ta fabrikaları Hükümet tarafından kapatıldığı için işlerini yitirecek olan binlerce Tekel işçisi Ankara'da AKP merkezi önünde eylem yapıyor, şehre yeni gelen binlercesi de önlerini kesen polisle çatışıyor. İstanbul'da 500 kadar itfaiyeci yine 1 Ocak'ta işsiz kalacak olmalarına karşı İstanbul Belediyesi'nin önüne yürüyor, karşılarına barikat kuran polisle çatışarak barikatı aşılıyor. Demiryolu işçileri ise ülke çapında iş bırakarak, 25 Kasım Uyarı Grevinden sonra işten çıkarılan 16 arkadaşlarının işe geri alınmasını talep ediyordu. Yine İstanbul, Haydarpaşa'da da polisle çatışma yaşanıyor, geri adım atılmayarak eylem sürdürülüyordu.

Arka arkaya gelen 25 Kasım grevi ve belirttiğimiz direnişler, Türkiye işçi sınıfının kapitalist sistemin krizinin sonuçlarına boyun eğmeyeceğini, hakları için mücadele edeceğini ortaya koyuyordu; tıpkı Güney Kore'deki, Fransa'daki, Bangladeş'teki sınıf kardeşleri gibi...

MURAT YOLDAŞ KAVGAMIZDA YAŞAYACAK!

Mehmet Karasu bir konuşma yaptı.

Karasu, yaşamını ve mücadelesini anlatırken, "Murat yoldaş çok mütevazı bir kişiliğe sahipti. Herkesle dostça ilişkiler kurardı. Yüreği daima insan sevgisiyle çarpardı. Küçük yüreğine tüm dünya halklarının sevgisini sığdırmıştı. Her şey rağmen son nefesine kadar özgürlük tutkusunu yüreğinde yaşatmıştır" dedi.

Karasu sözlerine şöyle devam etti: "Kürt sorununda halk iradesine dayanan hiçbir çözümün başarılı olmayacağına savunuyordu. Kısacası gerçekten enternasyonalist bir insandı.

"Devrim ve sosyalizme inancı tamdı. Nerede bir grev, bir yürüyüş, bir panel varsa Murat yoldaş orada ön saflarda oldu. İnançlı ve direngen bir insandı. Son nefesine kadar mücadelenin sıra nefeydi.

"Aramızdan bedenlen ayrılsa da fikirleri, inançları ve umutları genç kuşaklarda zafere kadar yaşayacaktır. Murat Yoldaş ölümsüzdür. Sosyalizmin güleç yüzü Murat Yoldaş unutmayacağız."

Konuşmanın ardından mezar başında Murat Zidani'nin yoldaşları Belgin Ayran-çı ve Gamze Kırık ağıtlar yaktılar. Tören sloganlarla sona erdi.

"ALİ HOCA" MEZARI BAŞINDA ANILDI

İşçi sınıfının Ali Hoca'sı, DİSK Deri-İş eski genel başkanı Nusrettin Yılmaz, İstanbul Hasdal Mezarlığında Toplumsal Özgürlük Platformu tarafından düzenlenen törenle anıldı.

Anma, Nusrettin Yılmaz şahsında tüm devrim şehitleri adına yapılan 1 dakikalık saygı duruşuyla başladı. Bunun ardından yapılan konuşmalarda "İşçi sınıfı mücadelesine önemli katkıları olan bir devrimciyi, işçilerin "Ali Hoca" dediği işçi sınıfı militanı yoldaşımızı yine mezarı başında anıyor ve mücadelesini selamlıyoruz" denildi. Konuşmalardan sonra "Nusrettin Yılmaz Yoldaş Kavgamızda Yaşıyor", "Yaşasın Devrim ve Sosyalizm", "İşçilerin Birliği Sermayeyi Yenecek" sloganları atılarak anma etkinliği sona erdirildi.

Nusrettin Yılmaz, yaşamını işçi sınıfının mücadelesine adanmış bir devrimciydi. Bir dönem DİSK Deri-İş Sendikası başkanlığını yürüttü. Siyasal yaşamını Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın fikirleri doğrultusunda sürdüren Yılmaz, yakalandığı hastalık sonucu 3 Aralık 1994'te öldü.

Vergilerin Çoğu Emekçilerden Alınıyor

SERMAYEYE KAYNAK AKTARMA BÜTÇESİ

Kriz dönemlerinde bile, alavere dalavere ile verginin yükü yine vergi hamalı alt-orta sınıflara biniyor. Nitekim 2009'un Ekim sonu itibarıyla vergi manzarasına baktığımızda görüyoruz ki, ÖTV, KDV, özel iletişim vergileri, harçlar vs'den oluşan dolaylı vergiler, yine toplam vergilerin üçte ikisi ve ağırlığını alt-orta sınıfların oluşturduğu tüketici kitlesi bu vergileri, kriz döneminde de taşıyorlar. Geliri, tükettiğinin çok çok üstünde olan varlıklı sınıflar, gelirlerin büyük kısmını harcamadıkları için herhangi bir vergi filan ödemiyorlar.

B. AKPOLAT

Meclis komisyonlarında kabul edilen 2010 bütçesi kanun tasarısı mecliste görüşülme-ye başlandı. Geçen senelerden farklı olarak bu sene bütçeye dair emek örgütlerinden yükselen herhangi bir protesto daha olmadı. Solun bir kısmının gündeminde ise bütçeyle ilgili tartışmalar hiç yer almıyor.

Bütçeler sanılan aksine anlamsız terim ve rakamlarla doldurulmuş anlaşılması zor metinler değildir. Bütçeler, kamunun milli gelirin ne kadarına vergiler ve kamulaştırma gelirleriyle el koyacağını, bu vergilendirme yükünün hangi sınıfların üzerine yıkılacağını ve kamunun el koyduğu bu geliri nereye harcayacağını ifade eden belgelerdir. Bu yönüyle de oldukça siyasi, ideolojik metinlerdir. Anlamak isteyenler için, hükümetin kimin hükümeti olduğunu en fazla açığa vuran metinler bütçe belgeleridir.

Türkiye bütçesinin hacmi, milli gelire oran olarak 2000 yılındaki yüzde 37,2'den 2010 bütçesinde 27,4 oranına kadar gerilemiş durumdadır. Bu sayılar, zenginleşenlerin gelirlerine kamu tarafından gittikçe daha az el konulduğunu göstermektedir. Sosyal devleti gelişmiş olan Kuzey Avrupa ülkelerinde ise bu oranlar yüzde 60'ları bulmaktadır. Ülkenin kaynaklarını kullanarak zenginleşenlerin

Türkiye'nin bütçesine yaptığı katkının her geçen yıl düşmesi zenginlerin daha da zenginleşmesinin nedenlerini açıklamaktadır.

Türkiye'nin ağır bir krizin içinde bulunduğu bu yılın içinde hazırlanan bu bütçe yoksulu, işçiyi değil sermayeyi gözetken bir bütçe özelliği taşıyor. Bunu da en iyi şekilde, vergilerin kimlerden toplanacağına dair bütçede ilan edilen verilere baktığımız zaman anlamak mümkün.

Vergi Yükü Yoksulun Sirtında

Kriz dönemlerinde bile, alavere dalavere ile verginin yükü yine vergi hamalı alt-orta sınıflara biniyor. Vergiden kaçanlar, vergiyi kaçırınlar, kriz döneminde de yüklerini biraz daha azaltmış görünüyorlar. Nitekim 2009'un Ekim sonu itibarıyla vergi manzarasına baktığımızda görüyoruz ki, ÖTV, KDV, özel iletişim vergileri, harçlar vs'den oluşan dolaylı vergiler, yine toplam vergilerin üçte ikisi ve ağırlığını alt-orta sınıfların oluşturduğu tüketici kitlesi bu vergileri, kriz döneminde de taşıyorlar. Geliri, tükettiğinin çok çok üstünde olan varlıklı sınıflar, gelirlerin büyük kısmını harcamadıkları için herhangi bir vergi filan ödemiyorlar.

Toplam vergi gelirlerinin yüzde

23'ünü oluşturan gelir vergisinin hamalı, işçi ve memurlar, emekliler. Bordrodan kesilen bu vergilerde artış, geçen yıla göre yüzde 1'de kalmış. Yüz binlerce kişinin işten çıkarıldığı ve çoğunun işine dönemediği anımsandığında, bordro mahkûmlarından alınan verginin artmaması da doğal.. Verginin ağırlıklı yükünü hem ÖTV, KDV'lerle hem gelir vergisi ile alt-orta sınıflar yüklenmeye devam ederken, şirketlerin, bankaların ödediği kurumlar vergisi (toplamdaki payı yüzde 9 bile değil) "zarar edildi" gerekçesiyle yüzde 2,5 azalmış görünüyor.

Böylece, kriz döneminde de verginin dörtte birini gelir vergisi biçiminde, önemli bir kısmını da KDV, ÖTV biçiminde ücretli, emekli bordrolu kesim ödemiş bulunuyor. Krizde, şirketler zarar göstererek kurumlar vergisi yüklerini biraz daha hafifletirken, diğer kalemlerde de önemli bir vergi yükü altına girmemişler.

Vergi Gelirleri Nereye Harcanıyor?

Ücretliden, bordroludan doğrudan veya dolaylı yollarla alınan bu vergiler acaba nereye gidiyor? Yüzde 55-60'ı yabancı sermayenin elinde bulunan bankalar yaptıkları tefecilikten ortaya çıkan kazançlarına karşılık hiç

bir vergi ödemek, devlete yüksek faiz oranlarıyla borç para veriyorlar. 1980'lerin başında yüzde 1-2 oranlarında olan borç faizi ödemeleri şimdi Türkiye bütçesinin yüzde 26'sını oluşturur hale gelmiş durumda. 2009 yılının ilk dokuz ayında ödenen borç faizi miktarı 45,5 milyar TL'yi buluyor. Aynı dönemde bütün halkın hayatını ilgilendiren kamu hizmetlerine ise 24 milyar TL'nin altında bir kaynak harcanmış. Böyle olunca da bankalar bu kriz döneminde bile kârlarını yüzde kırklara varan oranlarda arttırabiliyorlar.

2010 bütçesi de asgari ücretliden, işçiden, yoksuldan doğrudan veya dolaylı yollarla alınan vergilerle oluşturulan bütçenin faiz ödemeleri adıyla sermayeye, savunma adı altında Kürt halkının özgürlük talepleriyle savaşa, emniyet adı altında emekçilerin hak arama mücadelesini boğmaya aktarılacağı bir bütçe olacaktır.

Solun, dolaylı vergilerin kaldırılması, artan oranlı servet vergisi alınması, asgari ücretin ve ücretlerin asgari ücret kadar olan bölümünün vergi dışı bırakılması ve iç ve dış borçların ödenmemesi talepleriyle mücadeleyi yükseltmesi gerekiyor. Yoksa hazırlanan bu bütçe Türkiye halklarına yoksulluğu bile çok gören, artan vergi oranlarıyla açlığı dayatan bir bütçe özelliği taşıyor.

Dolaylı vergilerin kaldırılması, artan oranlı servet vergisi alınması, asgari ücretin ve ücretlerin asgari ücret kadar olan bölümünün vergi dışı bırakılması ve iç ve dış borçların ödenmemesi talepleriyle mücadelenin yükseltilmesi gerekiyor. Yoksa hazırlanan bu bütçe Türkiye halklarına yoksulluğu bile çok gören, artan vergi oranlarıyla açlığı dayatan bir bütçe özelliği taşıyor.

Taraf'ın günlük bayraktarlığını yaptığı, Genç Siviller'in sokak gücünü oluşturmaya çalıştığı öyle bir liberal dalga oluştu ve öylesine gürültü çıkarıldı ki, hala bu dalganın kuyruğuna takılmayanlar tuhaf ve arkaik varlıklar gibi gösterilmeye başlandı. Cırtlak bir sesle soruyorlardı: "Demokrasi geliyor, daha ne istiyorsunuz?" "Kürt sorunu çözülüyor, çözülmesin mi?" Tek yapılması gereken, "huysuzluk" etmeyip, arada sırada Genç Siviller'in öncülüğünde İstiklal Caddesi'nde yürümek ve AKP'yi desteklemektir.

"Huysuzluk Etmeyin, Demokrasiyle Yetinin!"

Taraf'ın günlük bayraktarlığını yaptığı, Genç Siviller'in sokak gücünü oluşturmaya çalıştığı öyle bir liberal dalga oluştu ve öylesine gürültü çıkarıldı ki, hala bu dalganın kuyruğuna takılmayanlar tuhaf ve arkaik varlıklar gibi gösterilmeye başlandı. Cırtlak bir sesle soruyorlardı: "Demokrasi geliyor, daha ne istiyorsunuz?" "Kürt sorunu çözülüyor, çözülmesin mi?" Tek yapılması gereken, "huysuzluk" etmeyip, arada sırada Genç Siviller'in öncülüğünde İstiklal Caddesi'nde yürümek ve AKP'yi desteklemektir.

Devrimci ve demokrat saflarda doğrudan temsilcisini Ufuk Uras ve çevresinde bulan bu liberal dalga, aynı zamanda doğrudan etkisi altına alamadığı devrimci hareketlerin de bilincine kerte kerte sızarak, devrimci değer, duruş ve hedefleri önemsizleştirip, çürütürek tasfiye olacağı itibarsız bir konuma iterek yol almaya çalışıyordu.

Gerçekte ise, Türkiye, son derece bilinçli olarak hedefine yürüyen bir askeri-politik süreç içinde idi. Evet, bir dizi dönüşüm yaşanıyor ve hatta Ordu'nun iktidar oligarşisi içindeki ayrıcalıklı konumuna bazı kısıtlamalar koyuluyordu. Ancak, bu gelişme, halkın çıkarlarının gözetildiği bir demokratikleşme süreci olarak değil, Türkiye'nin ABD kontrolüne daha derinden sokulacağı ve oligarşik iktidardaki burjuva fraksiyonların iç dengelerinde kimi oynamalar olsa da, halkın inisiyatifinin, çıkarlarının ve örgütlenmesinin üstünde en az eskisi kadar baskı kurulacağı bir zemine yaşıyordu.

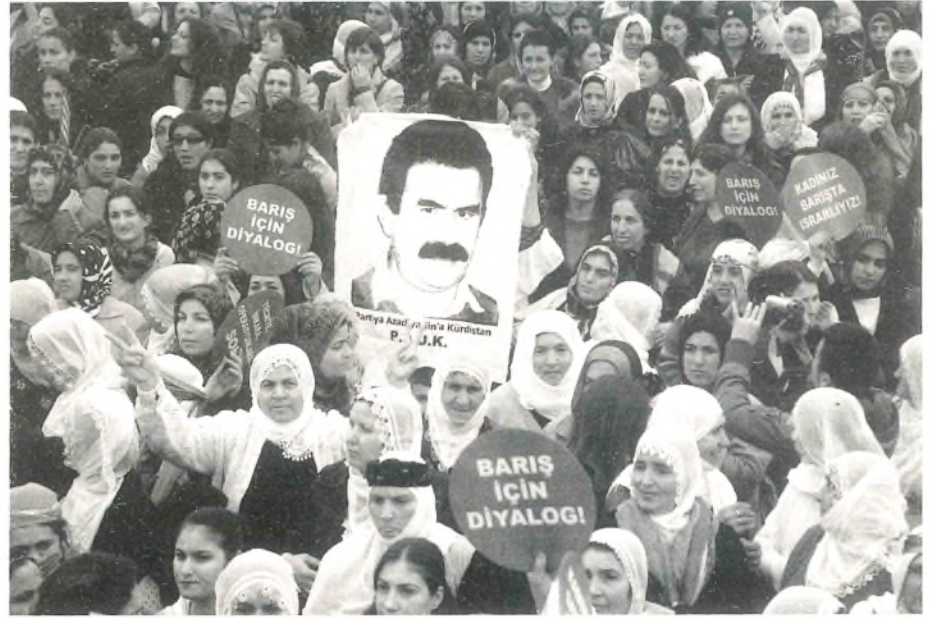
Ordunun gerilemesi, doğrudan halkın inisiyatifinin artması anlamına gelmiyor, oluşan boşluğa AKP-Polis güçleri yerleşiyordu. AKP'nin arkasındaki sermaye güçlerinin birikimlerini defalarca katlaması, Polis'in TC içindeki konumunun güçlenmesi ve AKP'li politik kadroların toplumsal statü ve itibarlarının

artması, "demokrasi" olarak yutturulmaya çalışılıyordu.

Üstelik, Ordu-AKP çatışmasının yarattığı gerilimlerin sermaye sisteminin dengelerini sarsması ve ABD'nin acil bölgesel ihtiyaçlarının zorlaması ile, Ordu ve AKP,

çatışmalarının şiddetini dengelemek zorunda oldukları bir "büyük uzlaşma" içine girmişlerdi.

İşte, sözüm ona "demokrasi" sevdalısı liberal dalganın üstüne yerleştiği zemin böylesine gerici, demokrasi karşıtı karakterdeydi.

Hesapları Bozan Kürt Halk Hareketi Oldu

Türkiye'de bir demokratik açılım oluyorsa, bunun gerçek gücü ve ön açıcısı olan Kürt hareketi, henüz yasal mevziler kazanamayıp fiili-meşru zeminde tutunan bu gerçek demokratikleşme sürecine karşı kurulan liberal komployu açığa çıkardı. Nasıl mı? Kendi duruşunda ısrar ederek, bağımsız varlığını koruyarak ve hedefine yürüyüşünden vazgeçmeyerek.

"Osmanlı'da oyun çoktur" deyip, Osmanlı ve Bizans geleneğinden aldığı derslerle yolunu açmaya çalışan, o arada bir liberal dalga ile solu ve Kürtleri de manipüle etmeyi hesaplayan AKP, Kürt halkının onbinlerce şehide sırtını dayayan meşru-demokratik duruşta ısrar etmesi sonrasında, kendi çıplak gücüyle baş başa kaldı.

"Dost" postuna bürünerek sola ve Kürt halkının içine sızan Taraf öncülüğündeki liberal dalga, bütün beklentilerini ve enerjilerini yatırdıkları "açılım"ın tasfiye-gerici iç yüzü ortaya çıkınca, kinini kustu ve kimliğini açık etti. Kürt halkı Taraf'ın emirlerine uyup da ehlileşmeyince, "düşman" olarak hedefe yerleştiriliverdi.

Devrimci örgütlenme alanında ve Kürt halkı içinde kimliğini kusan ve tecrit olan Taraf ve Genç Siviller öncülüğündeki ABD merkezli liberal dalga, şimdi Ufuk

Uras çevresini kontrole almaya çalışacaktır ve bu yolda kimi mevziler kazandığı da açıktır.

Hedef: Kürtleri ve Solcuları Ehlileştirmek

Sonuçta, Taraf ve Genç Siviller öncülüğündeki liberal dalga, kendisini sunduğu gibi bir bağımsız demokratik duruşa sahip değildir; doğrudan AKP-Polis gücünün ve o odağın yönlendiricisi ABD'nin kontrolü altındadır. Hedefi, demokrasi değil, solu ve Kürt hareketini AKP-Polis odağının temsilcisi olduğu çevrelerin iktidar yürüyüşüne destek olacağı, devrimci dokusunu ve itibarını kaybedip tasfiye olacağı bir bataklığa yerleştirmektir. O dalganın üstüne oturarak demokratikleşme sürecini ilerletebileceğini sanan kimi saf demokratların, kimliklerini yitirmeleri ya da tasfiye olmaları kaçınılmazdır.

Geçmişte bu dalganın içine girerek yol almaya çalışan ve çok bilinen Tünel yürüyüşünde saf tutan kimi dost güçlerin, şimdi Günlük'teki köşelerinden Taraf'a eleştiride bulunmaları olumlu bir değişim olarak görülebilir. Ancak, gelecekte aynı hataya düşmemek için geçmişteki hatalarının değerlendirmesini yapmalarının sağlıklı olacağını da hatırlatmalıyız.

Ufuk Uras çevresinin ise, bırakalım Marksistliği ya da devrimciliği, şayet demokrasi ve radikal demokratlıkta ısrarlı iseler, devrimciler ve Kürt halkı ile güç birliği yapmaktan başka yolları yok. Liberal bataklıktan uzak durmak, riski ve gerilimi yüksek de olsa, halk güçleri ile ortaklaşa hareket etmek zorundalar. Demokrasi, halk birleştikçe, kendi bağımsız özgürlük, adalet ve barış hedefine doğru yol aldıkça gelişebilir.

***

Evet, "Yeni Osmanlı" kimliği ile Ortadoğu ve Kafkasya merkezli ama Afrika'dan Orta Asya'ya kadar kollarını uzatan bir alanda "at koşturmaya" yönelik, üstelik sürecin "hava"sına kendisini epey kapıran TC, birden bire iç savaş olasılığı ile

karşı karşıya geliverdi.

Liberal dalganın etkisi altında olaylara bakanlar için olup bitenler birden "eşekten düşme" şaşkınlığında yaşanıyor olsa da, ABD-TC ortaklığının gerçek işleyişi, TC açısından, tam da bu tarzda bir gidişe yazgılıdır.

Bugün Kürt sorunu üzerinden TC'ye yüklenen yüksek gerilim, gelecekte başka bir sorun üzerinden yüklenecek ve TC'nin dayanma gücü sürekli zorlanacaktır. TC'nin hem önü açılacak hem de aldığı inisiyatif ve gücü sürekli törpülenecektir. Söz gelimi, son günlerde İran ve Suudi Arabistan arasında oluşan gerilim eksenini, TC'yi bölgede kazandığı mevzilerden itecek yükseklikte bir basıncı yaratma potansiyeline sahip.

17.12.2009

Ordu-AKP çatışmasının yarattığı gerilimlerin sermaye sisteminin dengelerini sarsması ve ABD'nin acil bölgesel ihtiyaçlarının zorlaması ile, Ordu ve AKP, çatışmalarının şiddetini dengelemek zorunda oldukları "büyük uzlaşma" içine girmişlerdi. İşte, sözüm ona "demokrasi" sevdalısı liberal dalganın üstüne yerleştiği zemin böylesine gerici, demokrasi karşıtı karakterdeydi.

Gasp Edilen Haklarımızı Geri Alalım Daha Fazlasını İsteyelim

HER ALANDA HER YÖNTEMLE DİRENİŞ!

Şimdi, kapitalizmin krizinin bedelini halka ödetmeye çalışan her girişime karşı "Kazanılmış Hakları Savunma ve Yeni Haklar Kazanma Direnişleri" örgütlenme zamanıdır. Azgınca saldıran ve yaşama hakkını bile zorlamaya başlayan sermaye ve politik rejimine karşı bin bir biçime girerek direnmek her türlü toplumsal meşruluğa sahiptir.

ALP AYDIN

Kapitalizmin küresel krizinin sert sarsıntıları ve Kürt sorununun birden sivrilmesi, yoğun gerilim dalgaları yaratıyor. En tepede TC'nin siyasal varlığından en aşağıda sıradan bir kişinin günlük yaşamına dek her düzeyde, gerilim yükseliyor. Öyle ki, alışla gelen her şey sarsılıyor, kendini sürdürmekte zorlanıyor.

Kendine sürekli artan hızda ve yoğunlukta çarpan gerilimleri karşılamaya çalışma, ayakta kalıp kendini sürdürülebilmek için gücünün son sınırlarını zorlama, mümkünse yeni ek güçler yaratma, direnme ve savaşma yeteneğini güçlendirme, her şey için geçerli. TC devletinden kapitalist sisteme, muhalif güçlere ve en dipte sıradan bireye dek, yaşayan her şey ayakta kalmaya ve bunun için de yoğun gerilim dalgalarını karşılamaya ve gücünü arttırmaya çalışıyor.

Her düzeyde, farklı biçimlerde ve şiddette bir çatışma yaşanması normalleşiyor ve üstelik, çatışmanın gücü sürekli artıyor.

***

Kapitalizmin krizi, bütünleşme düzeyi oldukça güçlenmiş dünya pazarının bir parçası olan Türkiye kapitalizmini tümüyle ve doğrudan içine almış durumda. Medyada şişirilen pembe balonlar, sıradan emekçinin ve öğrencinin günlük yaşamından çok iyi bildiği gibi, sadece palavra.

Sermayenin sınır tanımaz kendini büyütme ve kâr hırsının sonucu olan krizin faturası, dünyanın geri kalan bölgelerinde olduğu gibi Türkiye'de de emekçilere ödetiriliyor.

Başta devletler ve medya olmak üzere kendi örgütlerini kullanan küresel sermaye güçleri, krizi o şekilde yönetmeye çalışıyorlar ki, krizde de büyümeye devam etsinler. Emekçiler üzerindeki sömürlerini daha da yo-

ğunlaştıracak önlemler, krizin tozu dumani arasında arka arkaya uygulamaya konuyor. İçlerindeki çürükleri ve zayıfları eleyip yutuyorlar.

Sermayenin hareketinin önündeki kimi politik ve toplumsal dirençleri ve pürüzleri yok etmeye çalışıyorlar. Üretimden ve üretim alanında yaşanan emek-sermaye çatışmasından başlayıp, dağıtım ve malların satılıp kârların realize edilerek cebeltilmesine dek, sermayenin, hareketinin bütün aşamalarında hiçbir dirençle karşılaşmadığı pürüzsüz bir alanda mümkün olan en hızlı biçimde hareket etmesi için sürekli yeni hamleler yapıyor. Yeryüzündeki bütün coğrafyalar ve toplumsal yaşamın bütün halleri, sermayenin hareketinin istemlerine uygun hale sokulmaya çalışılıyor.

Sermaye insanlığa savaş açmış durumda, sürekli saldırıyor, daha yoğun ve sert saldırıyor, daha hızlı saldırıyor, kendini beğenmişlik ve küstahlıkla saldırıyor, korku ve panik içinde saldırıyor.

***

İş saatleri, geçmiş dönemin kazanılmış hakları tasfiye edilerek, insan vücudunun dayanma sınırlarına dek uzatılıyor. İş yoğunluğu da, yeni üretim organizasyonları kullanılarak sürekli arttırılıyor. Ücretler ise, "İşin var, daha ne istiyorsun" sözleri eşliğinde budanıyor.

İşsizlik, artık açıkça görülüyor ki, kalıcı bir durum. Kapitalist sistemin artık insanlara iş bulma kapasitesi yok. En gelişmiş kapitalist ülkelerde bile işsizlik sürekli artıyor. Türkiye'de ise, yüzde 20'lere yükselmiş durumda.

Kapının önünde "ne koşulda olursa olsun, ben iş istiyorum" diyerek bekleyen milyonlarca emekçinin varlığı, sermayeye, iş yerindeki bütün koşulları, en çok kâr edeceği biçimde ağırlaştırma imkanını veriyor.

Sendika ve sigorta hakkı, artık işçi sınıfının çok az bir bölümünün kullanabildiği "ayrıcılık" haline geldi. Eskiden "kural dışı çalışma" denilen, şimdi tek geçerli "kural" olmuş durumda. Sendikasızlık, işçilerin birleşme ve hak arama isteklerinin önünü kesiyor ve hatta, işçiler, kendisini bir toplumsal sınıf olarak göremeyecek duruma düşürülüyorlar.

"Günü kurtarma" baskısı altında bunalan işçiler, sigorta hakkının ellerinden alınmasına sessiz kalabiliyor. Yakacak, giyim, ikramiye gibi geri kalan tüm sosyal haklar da, adım adım ortadan kaldırılıyor.

Eğitim, sağlık ve ulaşım gibi, kâr amacı gütmemesi gereken kamu hizmetleri ise, özelleştiriliyorlar ya da özelleştirilmeye hazır olmaları için kârlı işletmeler haline dönüştürülüyorlar. Zaten geliri sürekli azalan emekçiler, her gün kullanmak zorun-

da oldukları kamu hizmetleri pahalılaştıkça, adeta kapana kısırlıyor ve günlük yaşamları işkence dönüşüyor.

En son hazırlanan bütçe de gösteriyor ki, devletin bütün imkanları sermayenin hizmetine veriliyor ve emekçilerin gelecek yıl yaratacakları değerler de doğrudan sermayeye aktarılacak.

Kapitalistlerin sürekli artan kârlarına bakılırsa, alınan önlemler sonuç yaratıyor.

***

Emekçiler için günlük yaşamı çekilmez hale getiren ekonomik kriz, onunla bakımsız olarak ilerleyen bir politik krizle beraber yaşanıyor.

Önceleri Ordu ve AKP hükümeti arasındaki iktidar kavgasıyla kendisini vuran politik kriz, şimdilerde, eski çatışmayı da içine alan daha geniş ve daha yoğun bir alana yayılmış durumda. Her iki taraf da, yeni duruma uyum sağlamaya çalışıyor.

ABD ve TC arasında "model ortaklık" denilen yeni bir dönem açıldı. Bir dizi farklı sebepten beslenen bu ortaklık, TC'yi, oldukça geniş bir coğrafyada farklı açılımlar yapmaya yönlendirdi. ABD çıkarlarıyla uyumlu bu açılımlar, TC'yi, Ortadoğu, Kafkasya ve giderek Orta Asya ve hatta Afrika merkezli karmaşık çatışmaların ve savaşların içine çekiyor.

Ordu ve AKP, kendi aralarındaki iktidar çekişmesini, ABD ve Türkiye

Kendine ait gücü açıldığı bölgenin gerilimlerini taşımak için yetersiz olan TC, çıktığı yeni yolda sürekli tökezleyecek ve sürekli olarak kendisinden güç aldığı ABD ile daha uyumlu olmaya ve doğrudan hizmete girmeye itilecektir. Yeni süreç, TC'nin küresel gerilimler ve dalgalarla daha doğrudan ilişkilendiği ve daha derinden iç içe geçtiği bir dönemi açıyor. TC ulus devletinin küresel eğilimler tarafından sürekli budanacağı ve sürekli içerileceği bir yeni dönem.

kapitalizminin çıkarları tarafından itildikleri geniş coğrafyadaki yoğun gerilimlerle sarılmış durumdayken yapmak zorundalar. Bu durum, hem politik krizin risk oranını yükseltiyor ve hem de tarafların güçlerini son sınırına dek zorluyor.

Bölgeye açılım süreci, bir dizi toplumsal gerilimin ve savaşların asker ihtiyacını ve mali yüklerini TC'nin üstüne yükleyecek. Yabancı coğrafyalardan gelecek "şehit" cenazelerinin yaratacağı toplumsal tepki ve zaten zordaki bütçenin dış açılımların talepleriyle zorlanması, politik krizi derinleştirecektir.

Kendine ait gücü açıldığı bölgenin gerilimlerini taşımak için yetersiz olan TC, çıktığı yeni yolda sürekli tökezleyecek ve sürekli olarak kendisinden güç aldığı ABD ile daha uyumlu olmaya ve doğrudan hizmete girmeye itilecektir. Küresel güç dengelerinin demirden yasaları sürekli kendini gösterip TC'yi "eğitecek", sürekli eğip bükecektir. Yeni süreç, TC'nin küresel gerilimler ve dalgalarla daha doğrudan ilişkilendiği ve daha derinden iç içe geçtiği bir dönemi açıyor. TC ulus devletinin küresel eğilimler tarafından sürekli budanacağı ve sürekli içerileceği bir yeni dönem.

TC-ABD ortaklığının bölgede yol alıp ilerleyebilmesi için PKK'nin tasfiyesi temelinde yapılmaya çalışılan "Kürt açılımı", politik krizi hızla toplumsal çatışmalar seviyesine çıkarma potansiyelini taşıyor. AKP tarafından "Bizans entrikacılığı" ve "Osmanlı'da oyun çoktur" geleneğini yaşatan bir tarzda yürütülen "Açılım", Kürt halkının oyuna gelmemesi ve kendi meşru toplumsal duruşunda ve özgürlük talebinde kararlılık göstermesi "engel"ine çarptı.

"Açılım", şimdiki güncel durumda tıkanıp, ilerleyemiyor. Ve hatta, öncesinden daha derin toplumsal kırılmalar yaşanabilir.

Evet, Kürtler muhatap alınmadan ve Kürt halkının meşru toplumsal talepleri karşılanmadan, emrivaki tarzda bir "oldu-bitti" ile yürütülen süreç, şimdilik tıkanmış görünüyor.

O tıkanma, faşist harekete "açılım" yapabileceği imkanlar yarattı. Faşist hareket, toplumsal tabanını genişletme çabası içinde ve bir dizi provokasyon yaparak gündeme egemen olmaya çalışıyor. Ateşle oynuyorlar.

Tıpkı Kürt sorununda olduğu gibi, "dış"a açılırken "iç"teki gerilimleri azaltmayı hedefleyen "Alevi" açılımında, Onur Öymen'in "Dersim" açılımıyla birlikte, gene "Kürt" açılımında olduğu gibi, o konudaki toplumsal gerilimi azaltmak bir yana, iyice açığa çıkarttı ve arttırdı.

Aleviler açısından, TC ve Kemalizm hakkındaki gerçekleri öğrenme ve kendi özgür duruşlarını inşa etme imkanları güçlendi.

* * *

Devrimci Hareket kendi yolunu ülkenin güncel gündeminin ateşi içinde geçerek açabilir.

Oldukça yoğun, karmaşık, sert, riskli ve bir dizi olasılığı barındıran güncel gelişmeler, devrimci harekete, kendini ifade ederek toplumsallaşma ve yeni mevziler kazanma imkanlarını veriyor. Son kamu emekçileri grevi, büyütülmemesi ama görülmesi gereken bir yeni politikleşme eğilimi-

nin kendine yol açmaya çalıştığını gösteriyor. İşte, o demokratik-devrimci eğilim, güncel gelişmelerle uygun biçimde ilişkilendirilmelidir.

Şimdi, kapitalizmin krizinin bedelini halka ödetmeye çalışan her girişime karşı "Kazanılmış Hakları Savunma ve Yeni Haklar Kazanma Direnişleri" örgütlenme zamanıdır. Azgınca saldıran ve yaşama hakkını bile zorlamaya başlayan sermaye ve politik rejimine karşı bin bir biçime girerek direnmek her türlü toplumsal meşruluğa sahiptir.

Artık, yaşayabilmek için direnmek ve gasp edilip sermayeye aktarılan bütün hakları fazlasıyla geri almak gerekiyor. O mücadeleler içinde, yoksulluk ve savaştan başkasını üretemeyen kapitalist sistemin kendisine karşı sağlam politik mevziler inşa edilecek ve daha ileri yıkıcı hamlelerin fırsatları yakalanacaktır. Sistemin kendisi hep öne çıkarılmalıdır. Yaşananların burjuvazinin politikacılarının hatalarına indirgenemeyeceğini ve doğrudan sistemin sonucu olduğunu emekçilerin bilincine kazandırmak gerekiyor.

"Hak Direnişleri"nin, ancak kapitalizmin soygun düzeni olduğunun kavranmasıyla birlikte ve kapitalizme karşı yürütülürse kalıcı kazanımlar elde edebileceği unutulmamalıdır.

Şimdi, "Açılım" ve "Çözüm" söylemiyle başlayan ve son günlerde linç girişimlerine dönüşen Kürt halkı

üzerinde yürütülen oyunlara karşı, "Halkların Kardeşliği"ni göstermenin zamanıdır. "Dost kara günde belli olur".

Şimdi, "O zaman Dersim'de iyi yaptık, şimdi de yaparız" diye katliamla tehdit edilen ve sistemin içinde çürüyerek dağılmaya zorlanan tarihsel-devrimci Alevi toplumsal kimliğiyle iç içe geçme ve dayanışma zamanıdır.

Şimdi, emperyalist savaş ve işgal politikalarına karşı, bölge halklarıyla dayanışmayı ve savaş karşıtı toplumsal tepkiyi örgütlenme zamanıdır. Savaş ve kapitalizmin güncel krizinin doğrudan bağlantısı açıkça ortadadır ve sürekli vurgulanmalıdır.

Devrimci Hareket, halkın haklarını koruma ve özgürce kendini ifade etme arayışlarının içine girmeli, en ön safta yer tutarak yol açmalı ve hatta bizzat kendi eylemleriyle o arayışları devreye sokmalıdır.

Ve elbette, krizde çırpınan sermayenin soygun düzenini yıpratmak her fırsatı kullanmak gerekiyor. Kapitalizmi ve onun Türkiye'deki politik rejimini işçi sınıfının tarihsel komünist duruşu ve eylemiyle sarsmak, şimdi her zamankinden daha fazla imkana sahip ve her zamanki gibi politik hareketin bilincinde ve eyleminde merkezi yerde konumlanması gerekiyor.

11 Aralık 2009

Artık, yaşayabilmek için direnmek ve gasp edilip sermayeye aktarılan bütün hakları fazlasıyla geri almak gerekiyor. O mücadeleler içinde, yoksulluk ve savaştan başkasını üretemeyen kapitalist sistemin kendisine karşı sağlam politik mevziler inşa edilecek ve daha ileri yıkıcı hamlelerin fırsatları yakalanacaktır. Sistemin kendisi hep öne çıkarılmalıdır. Yaşananların burjuvazinin politikacılarının hatalarına indirgenemeyeceğini ve doğrudan sistemin sonucu olduğunu emekçilerin bilincine kazandırmak gerekiyor.

Türkiye Eksenini Değiştirmiyor, Güçlendiriyor...

BATI EKSENİNDE DOĞUYA AÇILIM

ESER SANDIKÇI

TC, ABD tarafından kendine biçilen misyonla, gerektiğinde İslami ve tarihsel referansları da kullanarak bölgesel bir güç olma yönünde ilerliyor. Burada bir eksen kayması söz konusu değildir. Türkiye'nin bölgedeki inisiyatifini ve etkinlik alanını genişletmesi, elbette Türkiye sermayesinin çıkarları doğrultusundaki bir hamleyi ifade ediyor; ama böylece aynı zamanda, bağlı olduğu eksene (ABD-Batı) hizmet ederek o eksenle bağlarını güçlendiriyor.

Son dönemlerde ABD ve Avrupa basınında Türkiye'ye yönelik bir "eksen kayması" tartışması sürdürülüyor¹. TC'nin özellikle İslami ve tarihsel bir referansla Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerine yönelim içinde olduğu, AB hedefinden vazgeçtiği, Yeni Osmanlılık adı verilen bu süreçte eski Osmanlı coğrafyası üzerinde siyasal ve ekonomik etkinliğini artırma ve bölgesel bir güç haline gelme yöneliminde olduğu ve tüm bu gelişmelerin sonucunda Türkiye'nin ekseninin Batıdan Doğuya kaydığı tezleri savunuluyor.

Aynı çevreler tarafından; TC'nin İsrail'le 90'lı yıllardan beri devam eden stratejik ortaklığından vazgeçtiği ve İsrail'le ilişkilerinin kötüye doğru gittiği, bunun yerine İran'la iyi ilişkiler geliştirmeyi tercih ettiği, İslam ülkeleriyle de iktisadi ve siyasi ilişkilerinin artmasından dolayı TC'nin dış politikada İslamcı köklere yöneldiği, ABD ve AB'nin bu süreçten rahatsızlık duyduğu iddia ediliyor.

Batıda yapılan bu tartışmalara paralel olarak Türkiye burjuva medyasında gazeteciler ve strateji uzmanları tarafından da aynı tartışma yoğun olarak yürütülüyor². Kimileri TC'nin ABD'den uzaklaşmasının yaratacağı kaygı ve endişelerini ifade ederken kimileri de yüzyıllar sonra yakalanan bu fırsatın değerlendirilmesi öğütünde bulunuyor. Hepsinde ortak

olan ise Türkiye'de bir eksen kaymasının yaşandığı görüşü. Bir TV programında konuyla ilgili yapılan kamuoyu araştırmasının sonucuna göre Türkiye kamuoyunun yüzde 75'i Türkiye'nin ekseninin Doğuya kaydığını düşünüyor³.

Son aylarda TC'nin komşularıyla ilişkilerinin Davutoğlu'nun deyimiyle "muhteşem" düzeye gelmesi, Suriye ve Libya ile iktisadi ve siyasal ilişkilerinin gelişmesi ve bu ülkelere vize uygulamasının kaldırılması, Başbakan Erdoğan'ın Sudan Devlet Başkanı El Beşir'i ve İran'ın nükleer politikasını Batı karşısında açıkça sahiplenmesi gibi gelişmeler "eksen kayması" yönündeki bu tezleri destekleyecek argümanlar olarak değerlendirilmektedir.

Politikanın uygulayıcısı olan AKP hükümeti ABD ve AB'den uzaklaşma iddialarını reddediyor. Şu an uygulanmakta olan TC dış politikasının mimarlarından olan Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Yeni Osmanlılık kavramına şiddetle karşı çıkıyor. Türkiye'nin dış politikasının temel amacının Avrupa'ya entegrasyon olduğunu; Türkiye'nin NATO üyeliği ve AB ile müzakere sürecinin Türkiye'nin stratejik önceliği olduğunu ısrarla vurguluyor. Türkiye'nin "farklı eksenlerde güçlü bağlarının" olmasını "gereklilik" olarak ifade ediyor. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül de bu iddialara "Türkiye'nin rasgele sağa sola savrulan, sabahtan akşama fikir

değiştiren, pusulasını şaşırması bir ülke olmadığını; Doğuya gidişin Batıdan kopuş anlamına gelmediğini" açıkça dillendiriyor⁴.

Türkiye ve ABD "Model Ortaklığı"

Esasında bu tartışmalara Amerika'da yapılan en son Erdoğan-Obama görüşmesinin ardından yapılan açıklamalar en iyi cevabı vermiş durumda. ABD ve TC arasındaki ilişkide bir gerilim ve kopuş değil, aksine Obama'nın "model ortaklık" adını verdiği stratejik işbirliğinin devamlılığı söz konusu. Daha önce birçok yazımızda vurguladığımız gibi, uluslararası sermaye ile Türkiye sermayesinin çıkarlarının iç içe geçmiş ilişkilerinden kaynaklı olarak; TC'nin ABD'nin inisiyatifi dışında ve ABD'ye rağmen bir politik ve iktisadi sürecin içine girmesi mümkün değil. TC'nin bölgesel güç unsuru olması yönünde gelişen süreç bir ABD projesi olarak hayata geçiriliyor.

Ancak TC'ye biçilen bölgesel güç olma rolünün de iktisadi ve siyasi olarak hızlı bir şekilde geliştiğini görüyoruz. Türkiye'nin komşuları ile yıllardır kangrenleşmiş sorunları birer birer çözümlüyor, Kürt sorunu bu doğrultuda bir "çözüm" zorlanıyor, Arap ülkelerinde Erdoğan'ın Gazze çıkışı sonrasında yaratılan Türkiye sempatisi, Arap ailelerinin yaşamları-

nın bir parçası haline gelen ve gelecek özelemlerini süsleyen Türk dizileri ile yayılıyor, milyonlarca Arap turist Türkiye'ye geliyor.

Ekonomik ilişkilere baktığımızda ise TC'nin Ortadoğu ve Kuzey Afrika ile artan ticaret haddini görüyoruz. Afrika ile ticaret hacmi son üç yıl içinde 7 milyar dolardan 18 milyar dolara çıktı. Son üç yıldır Sudan ile ticari ilişkilerde ciddi bir artış söz konusu⁵. Son 9 yıl içinde İran, Irak ve Suriye ile toplam ticaret hacmi 2,1 milyar dolardan 16 milyar dolara yükseldi⁶. Irak Kürdistanı'nı Türk şirketleri inşa ediyor. Türkiyeliler yüzlerce alt yapı anlaşması imzaladı, alışveriş merkezleri, oteller hatta okullara yatırım yapıyor. Türkiye'nin Mısır, İsrail, Fas ve Tunus ile serbest ticaret anlaşmaları bulunuyor. Türk inşaat firması TAV; Mısır, Libya, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri'nin havaalanlarını inşa ediyor.

Bölgedeki İnisiyatif Krizi Fırsata Çevirmek

TC'nin iktisadi ve siyasal olarak bölgesel bir güç olmasına iki ana eğilimin yol açtığı gazetemizin geçen sayılarında yazılmıştı⁷.

Birinci ana eğilim; Türkiye'de kapitalizmin ulaştığı gelişme düzeyinin ulusal sınırlardan dışarı doğru yaptığı basınç. Yani sermayenin daha kârlı coğrafyalara yatırımlarını yapması ve aynı sermayenin ulusal sınırları içinde ürettiği malların dış pazarlarda satış koşullarının yaratılması için politik-askeri irade içinde olması.

İkinci ana eğilim ise, ABD'nin 1970'lerden beri içinde olduğu "uzun dalga" yapısal krizinden çıkamaması ve sürekli çevreye atılarak uzaklaştırılan krizin kendi ulusal sınırları içinde zirve yapması ile sarsılan ABD'nin kapitalist dünyadaki "lider"

ABD ve TC arasındaki ilişkide bir gerilim ve kopuş değil, aksine Obama'nın "model ortaklık" adını verdiği stratejik işbirliğinin devamlılığı söz konusu. Uluslararası sermaye ile Türkiye sermayesinin çıkarlarının iç içe geçmiş ilişkilerinden kaynaklı olarak; TC'nin ABD'nin inisiyatifi dışında ve ABD'ye rağmen bir politik ve iktisadi sürecin içine girmesi mümkün değil. TC'nin bölgesel güç unsuru olması yönünde gelişen süreç bir ABD projesi olarak hayata geçiriliyor.

M. RAMAZAN

CHP Genel Başkan Yardımcısı Onur Öymen'in Dersim ile ilgili çıkışı sonrası tüm gözler oldukça iyimser beklentilerle Alevilere döndü. Çünkü beklenti artık Alevilerin CHP'nin gerçek yüzünü görüp oradan kopuşmaları yönündeydi. Cumhuriyet tarihi boyunca katliamlara maruz kalan Aleviler ne tesadüftür ki yaşadıkları bu acı dönemlerde (Dersim, Maraş, Çorum, Sivas, Gazi katliamları) en çok destekledikleri parti olan CHP, ya iktidardı ya da iktidar ortağıydı. Ve ne tesadüftür ki tüm bu yaşanan Alevi kıyımlarına dolaylı ya da doğrudan destek verdi. Örneğin Ecevit kendi döneminde Maraş katliamına 6 gün boyunca müdahale etmemiş, seyirci kalmış, yaşanan katliamı örtbas etmeye çalışan açıklamalarla dolaylı yoldan katliamı gerçekleştirenlere destek vermiştir. Öymen'in son çıkışına karşı bile az sayıda Alevi kitlesi, tepkisini eyleme dökebilmiştir. Peki geri kalan Aleviler tüm bu yaşananları göremiyor mu? Ya da şu şekilde soruyu soralım: Aleviler CHP'nin gerçekte ne olduğunu ve ne yaptığını bilmiyorlar mı?

8 Kasım'da İstanbul'da gerçekleştirilen mitinge yüz binlerce Alevi katıldı. Hepsinin dilinde ortak talepler vardı. İlki, Alevilerin kültürel kimlik sorunlarının çözülmesi yönündeki taleplerdi (AİHM ve Danıştay kararları uygulansın, zorunlu din dersleri kaldırılmalı, Diyanet lağvedilsin, cem ve kültür evleri yasal statüye kavuşsun, Madımak Oteli müze olsun, Alevi köylerine cami yapılmalı gibi). İkincisi ise Alevilerin siyasal taleplerini içeriyordu (özelleştirmeler son-

bulsun, sendikasılaştırma/örgüt-süzleştirme son bulsun, cinsiyetçi yaklaşımlar son bulsun, eşit işe, eşit ücret ödensin, seçim barajı kaldırıl-sın, dokunulmazlıklar kaldırıl-sın, zamlar geri alınsın, IMF politikaları sona ersin, emperyalistler evine dönsün, annelerimiz artık ağlamasın, Kürt sorunu demokratik, barışçıl yolla çözülsün gibi). Tam da bu talepler ahlında geçmişte olduğu gibi bugün de CHP'nin çözmek için kılını bile kıpırdatmadığı, Türkiye'nin yıllardır kronikleşmiş sorunlarının deşifre olmuş halidir. Bu talepleri dillendiren Aleviler nasıl olur da CHP'nin gerçek yüzünü görememekte ve orada örgütlenmeye devam etmektedir? Aslında Aleviler CHP'nin gerçekte nasıl bir parti olduğunu biliyorlar ve bildikleri halde ona destek vermeye en azından şimdilik devam ediyorlar. Neden mi?

Alevi Katliamları Bilinçleri Baskılıyor

Çünkü neredeyse yüzyıllık cumhuriyet tarihi ve öncesindeki devlet yapısı azınlıklar üzerinde devasa boyutta bir korku imparatorluğu yaratmıştır. Reenkarnasyonu andırırcaşına tekrarlanan katliamlar, Alevilerin bilinçlerini dezenformasyona uğratmış, yaşantılarını birer kâbusa dönüştürmüştür. Yaşanan bu kâbusların içerisinde CHP, bilinen tüm çirkefligine rağmen, halen Alevilerin bilincine zorla kazanmış sığınacak tek liman görüntüsündedir. Aleviler Öymen'in dışlayıcı sözlerinden sonra kendi korkularını aşip sistemle ve onun temsilcileriyle yüzleşebilirler

Denize Düşen Yılana Sarılır CHP'YE RAĞMEN YİNE CHP Mİ?

Aleviler, Öymen'in dışlayıcı sözlerinden sonra kendi korkularını aşip sistemle ve onun temsilcileriyle yüzleşebilirler mi? Pek çok insanın beklentisi bu yöndeydi ve olması gereken tam da buydu. Ancak yaşanan katliamlarla gerçekleştirilen toplumsal hipnoz sonrası korku içinde yaşayanlar için hiç de öyle olmamaktadır.

mi? Pek çok insanın beklentisi bu yöndeydi ve olması gereken tam da buydu. Ancak yaşanan katliamlarla gerçekleştirilen toplumsal hipnoz sonrası korku içinde yaşayanlar için hiç de öyle olmamaktadır. Bu durum büyük bir içsel çatışma ya da direnmeyle karanlıkta yaşamaya kendini mahkum etmeye benzer. Korku, gerilim, endişe ne kadar büyük olursa, kaçma dürtüsü de o kadar büyük olmaktadır. Bu sebeptendir ki cumhuriyet tarihi süresince Sünni İslam'ın yüceltildiği, devlet eliyle, yasalar ve katliamlarla desteklendiği Türkiye'de, Aleviler şeriat korkusunu aşmamış ve her seferinde CHP'ye kendini mahkum hissetmiştir.

Peki Öymen'in son açıklamasından sonra ne olacak? Son süreçte yaşanan gelişmeleri değerlendirmek gerekirse, CHP den kopan Kürt Alevilerin önemli bir kısmı DTP'de bir araya gelecektir. AKP'nin Alevi çalışmayı ve Öymen hamlesi sonrasında sınırlı düzeyde de olsa Alevilerle bağ kuracağını söyleyebiliriz. 29 Mart seçimlerinde Tokat ve iç Ege'de özellikle Türk Alevilerden oy alan MHP (ki Alevilere yapılan katliamların uygulayıcılarından) bu yaşanan süreçte Alevi oylarını arttıracığa benziyor. Özel-

likle Alevi temsilcilerinden İzzettin Doğan'ın gerek seçim dönemlerinde gerekse son süreçte MHP'yi adres gösteren ve oraya oynayan hamleleri bir kısım Alevi kitlesini oraya yedekleyecektir. ABF Genel Başkanı Ali Balkız'ın CHP'nin boş bıraktığı alanda, merkez sol tandanslı bir partinin oluşumunda yer alacağını açıklaması (Ufuk Uras'ın ÖSH'si, 10 Aralık Hareketi ve SHP ile beraber) önümüzdeki dönemlerde ortaya çıkacak bu yeni oluşumun içerisinde Alevilerin bir kesiminin yer alacağını göstermektedir. Aslında uzun zamandır CHP'nin boş bıraktığı liberal sol zeminde yeni bir parti kurmak isteyen Ufuk Uras, Öymen'in Dersim açıklaması ve Ali Balkız'ın katılımı ile birlikte uygun zemini bulmuştur.

Ama yaşanan tüm bu gelişmeler Aleviler için ne mevcut sistemden zihinsel kopuşun tamamlandığının göstergesidir ne de şeriat korkusunun aşıldığına işaret etmektedir. Sosyalist/devrimci siyasi hareketler de Alevileri mevcut kaygılarından uzaklaştıracak ve ikna edecek bir güç yoğunlaşması yaratabilmiş değiller. Görünen o ki CHP, Aleviler için bir süre daha çalınacak kapı olmaya devam edecektir.

Korku, gerilim, endişe ne kadar büyük olursa, kaçma dürtüsü de o kadar büyük olmaktadır. Bu sebeptendir ki cumhuriyet tarihi süresince Sünni İslam'ın yüceltildiği, devlet eliyle, yasalar ve katliamlarla desteklendiği Türkiye'de, Aleviler şeriat korkusunu aşmamış ve her seferinde CHP'ye kendini mahkum hissetmiştir.

konumunun sorgulanması ve o konunun yeniden üretebilmesi için yeryüzüne yapılan güncel stratejik müdahaledir. Küresel kriz tarafından kendi iç dengesi sarsılan ABD'nin küresel düzeyde bir hamle için güçlü yardımcıları ihtiyaç duyması bu acil ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır.

Türkiye'de ve dünyada sermayenin çıkarları doğrultusunda gelişen bu iki ana eğilimin etkileşiminin sonucunda

TC, ABD tarafından kendine biçilen misyonla, gerektiğinde İslami ve tarihsel referansları da kullanarak bölgesel bir güç olma yönünde ilerliyor. Burada bir eksen kayması yoktur. Türkiye'nin bölgedeki inisiyatifini ve etkinlik alanını genişletmesi, elbette Türkiye sermayesinin çıkarları doğrultusundaki bir hamleyi ifade ediyor; ama böylece aynı zamanda, bağlı olduğu eksene (ABD-Batı) hizmet ede-

rek o eksenle bağlarını güçlendiriyor.

1. Daniel Steinworth, "Türkiye'de Moda Osmanlı Nostaljisi", *Der Spiegel*, 12 Kasım 2009; Rula Halef, "Ankara Pembe Dizi ve Diplomasiyle Başrolü Çaldı", *Financial Times*, 16 Kasım 2009, "Erdoğan'ın Kumarı", *Wall Street Journal*, Kasım 2009, "Washington'da Kaygı", *Voice of America*, 12 Kasım 2009, "Türkiye Ortadoğuyu İstila Ediyor", *The Economist*, 12 Kasım 2009.
2. İsmet Berkan, "Eksen Neydi, Kaydı mı?", 26 Kasım 2009, *Radikal*; Cengiz Çandar, "Türkiye Ortadoğunun Merkezinde..." *Radikal*; Eser Karakaş, "Dış Politikada Eksen Kayması Mümkün mü?" *Star Gazetesi*; İhsan Bal "Türkiye Eksenini Değiştirmiyor,

Eksenini Genişletiyor, Açık Görüş, 9 Kasım 2009; İbrahim Karagül, "Davutoğlu, Düzen Kurucu Ülke ve Yeni Osmanlılık", *Yeni Şafak*, 9 Eylül 2009.

3. Sansürlü, *Haber Türk*, 23 Kasım 2009.
4. "Türkiye On Sene Sonra: Ahmet Davutoğlu ile Röpörtaj", *Newsweek Türkiye*, 6 Aralık 2009
5. Hamid İbrahim Hamid, "Türkiye Beşir ile Batı Arasına Fena Sıkıştı", *Katar Gazetesi Raye*, 12 Kasım 2009, *Radikal Gazetesi*
6. "Türkiye'nin Ekseni Doğuya mı Kayıyor" *Sansürlü, Haber Türk*, 23 Kasım 2009.
7. Oğuzhan Kayserilioğlu, "ABD Himayesinde Osmanlılık", *Toplumsal Özgürlük*, Sayı: 28, Haziran 2009.

Dersim Halkı Direnen Halkların Tarihinde Yerini Aldı

BİR "UYGARLAŞTIRMA" SÜRECİ: DERSİM

MURAT DÜZGÖR

Tıpkı "medeni" Avrupa korsanlarının ve korsan devletlerinin yaptığı gibi, "medeni eğilimlerden tamamıyla mahrum" olmayan mukaddes ve mübarek Türk kapitalizmine tarihi bir misyon düşüyor: Avrupa beyazlarının yeryüzünde nam ve nişanlarını kaldırdıkları Aztekler ve İnkalar gibi kırmızı derililerden "çok daha hunhar" olan Kürtleri dünyadan silmek!.. Bilinen imha siyaseti."

Dr Hikmet Kıvılcımlı, 1933

Onur Öymen'in 1938'de gerçekleştirilen Dersim katliamına ilişkin görüşleri cumhuriyet tarihinin kanlı sayfalarından birinin daha açılmasına vesile oldu. Hummalı bir tartışma başladı. 1938'de Dersim'de ne olmuştu?

1938'de Dersim'de neler olduğunu tartışmaya başlarken, Jack Weatherford adlı bir bilim insanının bir saptamasını dikkate almak gerekiyor.

"Dünya tarihinde kültürel gruplar arası mücadelelerde zafer kazananlar genellikle "uygar" ünvanını kaparken yenilenler vahşiler, barbarlar, kafirler ya da putperestler olma damgasını yer."

Bu saptamayı not ettikten sonra, Dersim katliamının mimarlarından dönemin başbakanı İsmet İnönü'nün konuya ilişkin Meclis kürsüsünde yaptığı konuşmadaki ifadelerle bir bakalım.

"Hükümet iki yıldan beri Tunceli bölgesinde bir Genel İslahat Programı izlemektedir. Bu program, bu bölgeyi uygarlaştırmak için bütün araçlar ve özel hükümlerle geniş bir çalışmayı kapsamaktadır."

Hükümetin izlediği İslahat programının amacı "vahşi" Dersim halkını "uygar"laştırmaktır. Dersim halkı neden "vahşi"dir?

Çünkü Dersim halkı devlete vergi, orduya asker vermemektedir. O güne değin yaklaşık beş yüz yıldır devlet otoritesinden görece özerk bir hayata sahip olan Dersim halkının yola

getirilmesi, hizaya sokulması gerekmektedir. Merkezi devlet otoritesinin kolayca nüfuz edemediği özel coğrafi koşullarda, kendine özgü sosyal ve kültürel bir yapı oluşturmuş Dersim halkının karakolla tanışması, ellerindeki silahları da bırakması gerekmektedir. "Uygar"laştırma, bölge halkını merkezi devlet otoritesine bağlama, bölgeye kapitalist üretim ilişkilerine uygun bir yapı kazandırma anlamını taşımaktadır. Bunun ideolojik meşruiyeti de söz konusu "uygar"lık "vahşi"lik ikiliği aracılığıyla sağlanmaktadır.

Hikmet Kıvılcımlı, Dersim katliamından birkaç yıl önce yazdığı kitabında bu durumu dile getirir:

"Tıpkı "medeni" Avrupa korsanlarının ve korsan devletlerinin yaptığı gibi, "medeni eğilimlerden tamamıyla mahrum" olmayan mukaddes ve mübarek Türk kapitalizmine tarihi bir misyon düşüyor: Avrupa beyazlarının yeryüzünde nam ve nişanlarını kaldırdıkları Aztekler ve İnkalar gibi kırmızı derililerden "çok daha hunhar" olan Kürtleri dünyadan silmek!.. Bilinen imha siyaseti."

Bu imha siyasetinin en veciz ifadelerinden biri Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak tarafından dile getiriliyordu:

"Dersimli okşanmakla kazanılmaz, silahlı kuvvetin müdahalesi Dersimliye daha çok tesir yapar ve islahın esasını teşkil eder. Dersim daha çok bir koloni gibi nazara alınmalı..."

Katliam ve Soygunun Adı "Uygarlaştırmadır"

Avrupa kapitalizminin "uygar"laştırma girişimi, "1494 ve 1498 arasında toplam üç yüz bin kişilik Hispaniola halkının yüz bininin ölümüydü. 1548'e gelindiğinde Hispaniola'lının nüfusu beş yüzdü. Bugün adanın ilk yerlilerinden gelen bir tek kişi yoktur. Bir yüzyılda Peru'nun yerli nüfusu yüzde 80 oranında yok edilmesiyle" sonuçlanmıştı. Çünkü Avrupa kapitalizmi de kıtayı "daha çok bir koloni gibi nazara" alıyordu.

Kitada yerli halkların direnişi hep var oldu, halen de sürüyor. Kürt halkı da hep direndi, halen direniyor. Dersim, her dönemde ülkenin en önemli devrimci direniş odaklarından biri olma onurunu taşıdı.

Kıvılcımlı kitabında önemli bir olguyu dile getiriyordu:

"Kemalizmin "Vahşi Kürt" diye fakir Kürdistan halkına reva gördüğü, "aşağı kast" muamelesine derinleşen ve bilinen bir kin büyüyor."

1935 yılında çıkarılan özel "Tunceli Yasası"nın ardından 1936 yılında bölgenin stratejik noktalarına karakollar inşa etmek için çalışmalar başlatılır. Bu gelişme üzerine, Dersim halkı Seyid Rıza önderliğinde direniş örgütler. Dersim direnişi boyutlanır, devlet güçleri büyük bir acımasızlıkla katliama başlar. 15 uçaktan oluşan bir filo Dersim'i bombalar. Bu filoda, Atatürk'ün manevi kızı Sa-

biha Gökçen de pilot olarak yer almaktadır. Köyler yakılmaktadır, halk dağlara çekilir. Mağaralar insanlarla dolmuştur. İşte tam bu noktada cumhuriyet tarihinin en alçakça olaylarından biri yaşanır. Dönemin Malatya Emniyet Müdürü İhsan Sabri Çağlayangil uzun yıllar sonra 1986'da gerçeği açıklar:

"Mağaralara iltica etmişlerdi. Ordu zehirli gaz kullandı. Mağaralarının kapısının içinden. Bunları fare gibi zehirledi. Yediden yetmişe o Dersim Kürtlerini kestiler."

Sabiha Gökçen de 1987 yılında yaşananları anlatır:

"Yaşadıkları yerleri iptidaiydi. Konut denecek halleri yoktu. Onları daha iyi bir yaşama kavuşturmak için başka yerlere yerleştirdiler. Atatürk'ün gayesi buydu. Daha insanca yaşamalarını istiyordu Atatürk."

Gereğeler çok tanıdık, Avrupa emperyalizmi de soygun ve zulüm düzenini neredeyse aynı ifadelerle meşrulaştırıyordu. Afganistan ve Irak'ı işgal eden ABD emperyalizmi de aynı gereğelerle icraatlarını meşrulaştırmaya çalışıyor. Muktedirler hep aynı söylemleri kullanıyorlar.

Atatürk, 1937 yılında TBMM açış konuşmasında konuyu ele alıyordu:

"Milletimizin layık olduğu yüksek medeniyet ve refah seviyesine varmasını alıkoyabilecek hiçbir engel düşünmeye yer bırakılmadığını ve bırakılmayacağını huzurunuzda söylemekle bahtiyarım (bravo sesleri, al-

TKP VE DERSİM KATLIAMI

Dersim'de yaşanan olayların niteliğini ve dönemin temel aktörlerinin tutumunu ana çizgileriyle sergilemeye çalıştık. Tüm bu olaylar yaşanırken acaba komünistler bu meseleye nasıl yaklaşıyordu? Dersim halkı katledilirken, komünistler hangi tutumları sergilemişti?

Komünist Enternasyonal bürosuna tünemiş bir "komünist önder" şunları yazmıştı:

"İki ayı aşkın bir zamandan beri Ankara hükümeti, Dersim bölgesindeki Kürt aşiretlerinin yeni bir gerici ayaklanmasını bastırmakla uğraşiyor. Feodal unsurlar, Kemalist Parti tarafından gerçekleştirilen reformlara rağmen, bugüne kadar ülkenin bu sapa bölgesinde barınmayı başarmışlardır."

"İlerici" Türk burjuvazisi siyasal aygıtı aracılığıyla Kürt halkını refah ve özgürlüğe kavuşturacak reformlar yapıyor. Bunun farkında olmayan "gerici" Kürt halkı feodal beylerinin peşine takılıp, bilinçsizce isyan ediyor. "Komünist önder" bunları anlatıyor. Bunları anlatmak için komünist olmaya gerek var mı? İsmet İnönü, Atatürk, Fevzi Çakmak zaten bunları anlatmıyor mu?

Ne yazık ki, bu tür bir komünist anlayış çizgi olarak varlığını sürdürüyor. Yakınlarda yayımlanan bir yazısında yeni TKP'nin önderlerinden Kemal Okuyan, Onur Öymen'in açıklamaları ve sosyalistlerin yaklaşımları hakkında şunları yazıyor:

"Türkiye solu çıldırmış olmalı Solcu düşünce ve eylemin altındaki zemini tamamen yok etmek isteyen-

lerin ilk yapacağı ve elbette yaptığı, tarihsel ilerleme ve sınıf mücadelesi kavramlarını etkisizleştirmektir. Kürt sorununda uzun süredir böyleydi, şimdi Dersim tartışmalarıyla Alevi sorunu Kürt sorununa bağlandı ve aynı şey oluyor: Türkiye solu kendini kaybediyor."

Kimin çıldırmış olduğunu anlayabilmek için aynı yayın organında yayımlanan başka bir yazıdan bir bölümü okumamız gerekiyor.

"Son günlerde "özgürlük" ve "demokrasi" talepleri Şeyh Sait, Seyit Rıza, Sait Nursi gibi isimler üzerinden seslendirilmeye başlandı ya..."

Pek çok "solcu" ve "sosyal demokrat" görünümü liberal de, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun şeyhlerine, şıhlarına, aşiret reislerine "özgürlük ve demokrasi kahramanı" muamelesi çekmeye başladı ya..."

Tarihsel Olgular Çarpıtılıyor

Marks ve Engels, tarihsel ilerlemenin çelişkili ve göreceli karakteri hakkında yeterince açıklama yapmıştır. Zaten mesele onların bu açıklamalarını bilmek değildir, asıl mesele bu açıklamalardan hareket ederek, somut sınıfsal ve siyasal ilişkileri aydınlatabilmektir.

Kürdistan'da şıhların ve ağaların tarihsel ittifak gücü Kemalist burjuvazidir. Hikmet Kıvılcımlı, "Yedek Güç Milliyet Doğu" kitabında bu konuyu tüm yönleriyle aydınlatmıştır. Seyid Rıza, bu ittifaka karşı mücadele ettiği için Kemalist burjuvazi tarafından

katledilmiştir. Sait Nursi'ye dayanan politik İslamcı akım her dönem düzene hizmet etmiştir, Kürt özgürlük hareketine karşı örgütlenmiştir. Kürt özgürlük hareketi, bu ittifaka karşı mücadele ederek kendini inşa etmiştir.

TKP kelimenin gerçek anlamında kendini kaybettiği için, bütün tarihsel ve güncel gerçekleri çarpıtmaya başlıyor. Dersim katliamının tartışılmasından bile rahatsız oluyor. Tarihsel ilerlemenin çelişkili karakterini kavramak istemediği için, yuvarlak bir sosyalizmcilik yaparak, somut aktüel sorunlarda CHP ile aynı çizgiye yerleşiyor.

TKP Ulusal sorun bahsinde Marksist-Leninist yaklaşımın temellerini oluşturan ezen ulus, ezilen ulus kavramlarının artık tedavülden kalktığını savunuyor. Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkının artık anlamsız olduğunu ifade ediyor. Son derece tutarlı bir çerçeve oluşturuyor. Doğrudur bunlar tedavülden kalktığında Kürt meselesinin özgül bir içeriği de kalmaz. Ama kavramlar dünyasından gerçeklikler dünyasına girdiğimizde, ülkenin gündemini oluşturan en temel politik mesele ile ezilen ulus Kürtlerin özgürleşme mücadelesiyle yüz yüze geliriz.

Milyonlarca Kürt emekçisi bu özgürlük hareketinin motor gücüdür. Yaklaşık 30 yıldır ayakta, hareketin 30 yıldır canlılığını yitirmeden ayakta kalmasının sırrı bu niteliğindedir.

Burjuva Ulusalçılığının Oyunlarına Gelmek

Marksist-Leninistlerin bu meseledeki tutumu Lenin'in hala capcanlı olan perspektifine dayanmaktadır:

"Bay Semlovski, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını tanımak "en özgün burjuva ulusalçılığın oyununa düşmektir" diye direnir. Bu çocukça bir saçmadır. Çünkü bu hakkın tanınması, ayrılmaya karşı propaganda yapılmasını ya da burjuva ulusalçılığının gözler önüne serilmesini dışlamıyor. Tam tersine, ayrılma hakkının yadsınması, tartışma götürmez bir gerçektir ki, en özgün gerici Büyük-Rus ulusalçılığının (siz Kemalist Türk ulusalçılığı anlayın y.n.) oyununa gelmektir." (age. sf. 112.)

"Emperyalizm, bir avuç Büyük devletin dünya uluslarına, giderek artan baskısı demektir; ulusların ezilişini yaygınlaştırmak ve sağlamlaştırmak

TKP kelimenin gerçek anlamında kendini kaybettiği için, bütün tarihsel ve güncel gerçekleri çarpıtmaya başlıyor. Dersim katliamının tartışılmasından bile rahatsız oluyor. Tarihsel ilerlemenin çelişkili karakterini kavramak istemediği için, yuvarlak bir sosyalizmcilik yaparak, somut aktüel sorunlarda CHP ile aynı çizgiye yerleşiyor.

üzere Büyük Devletler arasında patlak veren savaşlar dönemi demektir; iki yüzlü sosyal-yurtsever bağnazların, yani "ulusların özgürlüğü" "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı" ve "ata topraklarının savunulması" bahanesiyle dünya ulusları çoğunluğunun Büyük Devletler tarafından ezilmesini savunan bireylerin halk yığınlarını aldatığı dönem demektir.

Bu nedenden dolayı ki, sosyal-demokrat programın odak noktasında, ulusların ezen ve ezilenler diye ayrılışı yer almaz. Emperyalizmin özü buradadır. Sosyal-şovenistler ve Kautsky bu noktayı sahtekarca atlamışlardır..."

Yeni TKP'nin Kürt meselesindeki tutumu eski TKP'nin tutumu ile uyumludur. Yakınlarda yayımlanan Komünist adlı dergilerinde Kemal Okuyan, hangi geleneğe sahip çıktıklarına dair bir yazı kaleme almış. Türkiye Sosyalist Hareketi'nin geleneğine bir bütün olarak sahip çıktıklarını yazmış. Yazının altına, geleneği sembolize ettiğini düşündükleri fotoğraflar koymuşlar. Hikmet Kıvılcımlı ile onun katili ve yukarıya aldığımız Dersim katliamına ilişkin yorumu yazan İsmail Bilen'i yan yana getirmişler.

Mücadele eden, direnen bir savaşçıyla, 40 yıl ülkesine uğramayan bir bürokraty yan yana getirmek, en başta komünist mücadele geleneğini çarpıtmaktır. Ama aynı zamanda bir seçimdir de. TKP, İsmail Bilen'i seçerek isabetli davranmıştır. Ama Hikmet Kıvılcımlı onlar için yanlış bir seçimdir, ellerini yakacaktır.

Milyonlarca Kürt emekçisi özgürlük hareketinin motor gücüdür. Yaklaşık 30 yıldır ayakta, hareketin 30 yıldır canlılığını yitirmeden ayakta kalmasının sırrı bu niteliğindedir.

kuşlar). Tuncelindeki icraatımız neticeleri, bu hakikatın yakın ifadesidir."

Zulme karşı direnişe geçen Dersim halkının önderi Seyid Rıza devlet güçleri tarafından ele geçirilir. 70'ini geçkin Seyid Rıza, oğlu ve beş direnişçi ile birlikte Elaziz Buğday Meydanı'nda şafak vakti idam edilir. İnfazda görevlendirilen İhsan Sabri Çağlayangil, Seyid Rıza'nın tutumunu yıllar sonra anlatır:

"Seyit Rıza'yı meydana çıkarırdık. Hava soğuktu ve etrafta kimseler yoktu. Ama Seyid Rıza, meydan insan doluymuş gibi sessizliğe ve boşluğa hitap etti: "Evladı Kerbelayih (Kerbelanın evladım). Bihatayih (Günahtayim). Ayıptır. Zulümdür. Cınayettir" dedi. Benim tüylerim diken diken oldu. Bu yaşlı adam

rap rap yürüdü, çingeneyi itti. İpi boynuna geçirdi. Sandalyeye ayağı ile tekme vurdu infazını gerçekleştirdi."

Seyid Rıza ölümü, düşmanında bile saygı uyandıran bir tutumla karşıladı, zulme karşı direnen halkların tarihindeki onurlu yerini aldı. Seyid Rıza, kuşaklardır emperyalizme, sömürgeciliğe ve faşizme karşı direnen her devrimcide canlandı.

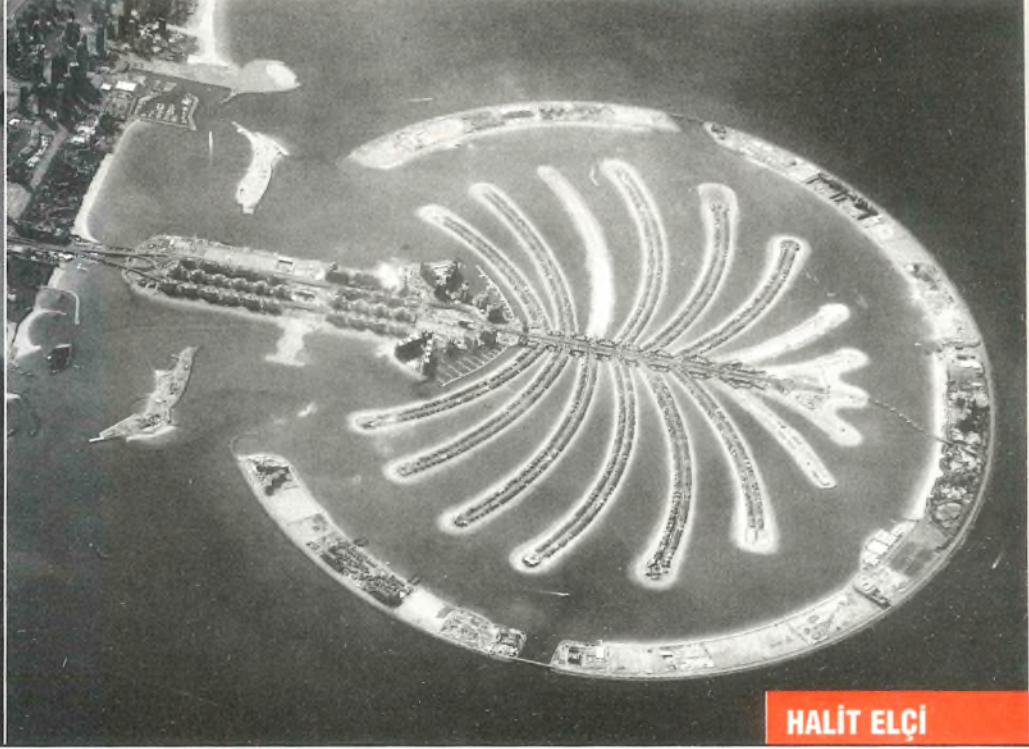
Seyid Rıza ölümü, düşmanında bile saygı uyandıran bir tutumla karşıladı, zulme karşı direnen halkların tarihindeki onurlu yerini aldı. Seyid Rıza, kuşaklardır emperyalizme, sömürgeciliğe ve faşizme karşı direnen her devrimcide canlandı.

Krizde ABD Zayıflarken Çin Yükseliyor

EKONOMİK KRİZ VE HEGEMONYA

Dubai devletinin 60 milyar doları bulan borçlarını ödeyemeyeceğini ilan etmesiyle "piyasalar" paniğe kapıldı. Her ne kadar bu miktar dünya ekonomisi için çok büyük olmasa da, Dubai'nin iflasının dünyada bir domino etkisi yaratacağı, zaten hassas dengeler üzerinde duran borçlu ekonomileri (bu arada Türkiye'yi) düşürebileceği korkusu yayıldı ve "yatırımcıları, krizden çıkmaya ilişkin uzun dönemli varsayımları gözden geçirmeye zorladı"

HALİT ELÇİ

KRİZİN SEYRİ: DİPTE İNİŞ ÇIKIŞLAR

Kapitalizmin küresel krizi iniş çıkışlarıyla, sarsıntılıyla devam ediyor. Gerek burjuva ekonomistlerin, gerekse muhaliflerin birçoğu ekonomik krizin "W" şeklini izleyeceğini, yani krizden çıkmadan, krizin içinde kısmi düzelmeler ve yeniden dibe vurmalar yaşanacağı konusunda anlaşıyor. Buna karşılık kapitalist devletler ve IMF-Dünya Bankası gibi uluslararası ekonomi kurumları sürekli olarak, ufak düzelmeleri abartarak sermayeye, dünya halklarına umut aşılamaya çalışıyor. Neredeyse bütün geleceğe ilişkin tahminlerde, içinde bulunduğumuz yılda ekonomik daralmanın devam edeceği ama önümüzdeki yıldan itibaren üretimin ve ticaretin artmaya başlayacağı öngörülerinde bulunuluyor.

Bu türden açıklamalar, geçtiğimiz haftalarda Dubai'den gelen iflas haberiyle geçersiz hale geldi. Dubai devletinin 60 milyar doları bulan borçlarını ödeyemeyeceğini ilan etmesiyle "piyasalar" paniğe kapıldı. Her ne kadar bu miktar dünya ekonomisi için çok büyük olmasa da, Dubai'nin iflasının dünyada bir domino etkisi yaratacağı, zaten hassas dengeler üzerinde duran borçlu ekonomileri (bu arada Türkiye'yi) düşürebileceği korkusu yayıldı ve "yatırımcıları, krizden çıkmaya ilişkin uzun dönemli varsayımları gözden geçirmeye zorladı" (Wall Street Journal, 27.11.2009, akt. Ergin Yıldızoğlu).

Mevcut gerçek şu ki, 2009 yılı boyunca dünya ekonomisi toplamda ciddi bir daralma yaşadı. Halen geleceğe dönük iyimser tahminler sadece dibe vurmuş ekonominin dipteki hareketlerine dayanıyor. Hatta kimi zaman sözgelimi ekonominin küçülme hızının azalması bile mutluluk kaynağı(!) oluyor (dikkat: ekonominin büyümesinden değil, küçülmesinin yavaşlamasından söz ediyoruz). Büyüme diye açıklanan rakamlar ise genellikle, önceki yıla göre sözgelimi yüzde 5 küçülmüş ekonominin, o gerilediği noktadan yine sözgelimi yüzde 1 büyümeyi, yani küçülmenin azalmasını ifade ediyor.

Kriz ve Emekçiler

Krizin çalışanlar üzerindeki etkisinin en belirgin göstergelerinden biri, işsizlik rakamlarıdır. Bu rakamlar gerçek durumu göstermekten uzak olsalar da, bir fikir verirler. Resmi rakamlara göre ABD'de işsizlik, yüzde 10'un üzerine çıktı (1983'ten beri ilk kez). Avrupa Birliği ülkelerinde ise geçen yıl yüzde 7 olan işsizlik oranı

yüzde 9'u aştı. Türkiye'deki resmi işsizlik oranı da yüzde 13 olarak açıklanıyor (solcu ekonomistler gerçek işsizlik oranının çok daha yüksek olduğunu bildiriyor).

Küresel ekonomik kriz işçi ve emekçileri yalnızca işsizlikle vurmuyor. Dışardaki büyük işsizler ordusu çalışmakta olan işçinin de ücretinin düşmesine ve daha yoğun bir sömürüye uğramasına neden oluyor. Bütün kapitalist ülkelerde, geçmişte uygulanan -sağlık, eğitim, kültür vb alanlardaki- sosyal yardım ve destekler adım adım ortadan kaldırılıyor. Siyasal ortamda gericilik, ırkçılık, yabancı düşmanlığı gibi emeğin mücadelesini zayıflatan, bilincini karartan akımlar güçleniyor. Kriz tüm dünyada işçilerin, emekçilerin, ezilen halkların mutlak yoksullaşmasına neden oluyor.

Buna karşı işçilerin ve emekçilerin tepkisi ne oldu? Sendikal örgütlerin kapitalizmin son on yıllarda işçi sınıfının yapısı üzerinde yarattığı değişikliklere cevap veremeyip zayıflaması; sosyalist/devrimci örgütlerin

çoğunlukla sınıf mücadelesinde bir güç olarak yer alamaması vb nedenler, işçi ve emekçilerin kriz karşısında toplu ve dalgalar halinde tepki verememesinde etkili oldu. Ama yine de Mısır'dan Amerika'ya, Güney Kore'den Fransa'ya, Türkiye'ye kadar dünyanın pek çok yerinde işçilerin krizin yıkıcı sonuçlarına karşı grevler, direnişler, fabrika işgalleri, yöneticileri rehin almalar, sabotajlar vb yasal veya fiili-meşru her türlü eylemlerle cevap verdiler.

Krizin daha yıllarca şiddetini yitirmeden süreceği anlaşılıyor. Bu, işçi ve emekçilerin yaşam koşullarının katlanarak zorlaşması (uzun süre işsiz kalmak, ağır çalışma şartlarında uzun süre çalışmak, sağlık hizmetlerinden yararlanamama veya yararlanma düzeyinin düşmesi sonucu hastalıklar, ölümler vb şekillerde yoksulluğun bir bütün olarak derinleşmesi) anlamına gelmektedir. Yıllara yayılan küresel ekonomik krizin çalışanlar ve ezilenler arasında öfkeyi ve mücadele azmini büyütmesi kaçınılmazdır. Bu yüzden önümüzdeki dönemde dünyanın çeşitli yerlerinde emekçiler ve ezilenlerin biriken öfkesinin daha büyük, kitlesel ve dalga halindeki patlamalarını bekleyebiliriz.

Krizin daha yıllarca şiddetini yitirmeden süreceği anlaşılıyor. Bu, işçi ve emekçilerin yaşam koşullarının katlanarak zorlaşması anlamına gelmektedir. Yıllara yayılan küresel ekonomik krizin çalışanlar ve ezilenler arasında öfkeyi biriktirmesi kaçınılmazdır. Bu yüzden önümüzdeki dönemde dünyanın çeşitli yerlerinde emekçiler ve ezilenlerin biriken öfkesinin patlamalarına şahit olabiliriz.

ABD'NİN TAHTI SALLANIYOR

Dünya kapitalizminin yaşadığı bugünkü kriz, ekonomipolitika yazarlarının büyük çoğunluğu tarafından 1929'da patlak veren Büyük Bunalımla karşılaştırılıyor. Dünya ekonomisindeki ani kasılma, yaygınlık gibi ölçütler benzerliği doğruladığı gibi, daha da derin bir krize işaret ediyor. Karşılaştırma için iki noktaya dikkat çekelim: Birincisi; 29 Bunalımından çıkış için kapitalizmin kendisini yeniden örgütlemesi, üretim tekniklerinde verimlilik artışı sağlayan önemli bir değişim geçirmesi; ama daha önemlisi II. Dünya Savaşının yaşanması gerekti. Bu savaşta onmilyonlarca insan öldü ve yaralandı, yüzmilyonlarca insan yerinden yurdundan edildi, açlık, işsizlik ve şiddetli yoksulluk çekti. Ama bunların yanı sıra bir de -özellikle kapitalist Avrupa ülkelerinde- muazzam miktarda üretim aracı (fabrikalar, makineler vb.) tahrip oldu. Bu, dünya kapitalizmi açısından bir kayıp gibi görünse de aslında, görece eskimiş ve dolayısıyla verimlilik ve kâr oranının düşmesine, sonuçta kapitalizmin krizine neden olan üretim araçlarının devre dışı bırakılmasını ve kapitalizmin önünün açılmasını sağladı. Dünya Savaşı büyük bir insanlık dramıydı; ama aynı zamanda kapitalizmin krizine çözüm oldu. Kapitalizm her zamanki gibi insanlığın kanı ve gözyaşı üzerinden ilerliyordu.

İçinde bulunduğumuz küresel ekonomik kriz, tahmin edildiği gibi 29 Bunalımı ölçüsünde veya üzerinde bir derinlik, yaygınlık ve şiddette gerçekleşirse, üstüne bir de hegemonya krizi eklenirse, yerel/bölgesel savaşların ötesinde yeni bir dünya savaşının

çıkması hiç de olasılık dışı değildir. Dünya kapitalist ekonomisinin vardığı entegrasyon düzeyinin dünya savaşını önleyeceği yönündeki iyimser görüşler ileri sürülebilir. Ama unutmayalım ki I. Dünya Savaşı öncesinde de o dönem için oldukça ileri düzeyde olan uluslararası entegrasyona bakarak benzeri görüşleri savunanlar çıkmış, hatta Kautsky gibileri bu görüşlerini "ultra emperyalizm" şeklinde kavramlaştırmıştı. Sonuç malum.

Eriyen Hegemonya

Günümüzde Amerika Birleşik Devletleri tartışmasız biçimde kapitalist dünyanın liderliği ve genel olarak dünyanın tek süper gücü olma konumunu koruyor. 2008 yılında 70 trilyon dolar olan dünyanın toplam Gayrisafi Yurtiçi Hasılasının (satın alma gücü paritesine göre, SGP-GSYH), 14 trilyon dolarlık kısmını tek başına ABD elde ediyordu. İkinci en büyük ülke olan Çin, bunun ancak yarısını üretebiliyordu. Askeri alandaki harcamalarda ABD'nin büyüklüğü daha açık ortaya çıkıyor. 2008'de tüm ülkelerin yaptığı askeri harcamaların toplamı 1464 milyar dolar iken, ABD tek başına bunun 607 milyar dolarını, yani yüzde 41'ini gerçekleştiriyordu. Kendisinden sonra gelen ikinci büyük ülkenin askeri harcamalarının (Çin, 85 milyar dolar) tam 7 katını yapıyor (www.sipri.org, 08.12.2009). Bu muazzam ekonomik ve askeri güce dayanan politik güç bakımından da ABD'nin üstünlüğü tartışılmazdır. Keza bilim ve teknolojiye

yapılan yatırımları, kültürel alandaki liderliği (sözelimi sinema ve müzik endüstrisi) ve kapitalist dünyanın düşünsel üretiminin merkezi olması da ABD'nin hegemonyasının unsurlarıdır.

Şimdi ABD'nin dünyadaki konumuna bir de başka bir açıdan bakalım. Yukarıdaki belirlemelerin doğruluğu kuşku götürmez. Ama gerçekliğin diğer boyutunda durum farklıdır. ABD bütün gücüne, etkinliğine ve tek süper güç konumuna karşın, bu konumunu korumakta zorlanıyor ve güç kaybediyor.

Berlin Duvarının yıkılışı ve reel sosyalist sistemin çöküşünün ardından ABD egemen sınıfı, zafer sarhoşluğuna kapılıp kimseye hesap vermeden, dünyanın her yerinde her istediğini yapabileceği zannına kapılmış, saldırgan ve kendine aşırı güvenli bir dış politikaya yönelmişti. ABD'nin şampiyonluğunu yaptığı kapitalist ekonomi ve yaşam tarzı (Amerikan usulü demokrasi ve özgürlük!) dünyanın her yanındaki "geri, medeniyetten uzak" halklara zorla veya gönüllü olarak benimsetilecekti. Büyük/Genişletilmiş Ortadoğu Projesi bu politikanın somut bir yansımasıydı. ABD, "demokrasi ve özgürlük" götürmek bahanesiyle başlattığı Afganistan ve Irak işgalleri yoluyla Genişletilmiş Ortadoğu'da ve Orta Asya'da enerji kaynaklarını kontrol altına almak ve Rusya ile Çin'i kuşatmak üzere üsler edindi. Amaç, ABD'nin hegemonik konumuna rakip çıkmasını engellemek, mevcut durumunu ilelebet olmasa da uzun süre güvence altına almaktır.

Ancak ABD'nin hesapları tutmadı.

Çin, hızla büyüyen ekonomisinin ürünlerini büyük Amerikan pazarında satmak zorunda. ABD ise devlet tahvillerinin dörtte birini elinde tutan, 2 trilyon dolar döviz rezervi bulunduran bu ülkeye borçlu durumda. Kaldı ki ABD merkezli sermaye, dinamik Çin ekonomisinde kendi ülkesinde bulamayacağı kârları elde ediyor. Yine de bugünkü karşılıklı ihtiyaçlar, yakın gelecekte bu iki ülkenin kıran kırana ve açıktan hegemonya mücadelesi vermek zorunda kalacağı gerçeğini değiştirmiyor.

Ne Afganistan'da ne de Irak'ta istediği sonuçları alabildi. Gerçi buralarda askeri olarak üslenme ve enerji kaynaklarını ve yollarını kontrol etme hedeflerine az çok ulaştı; ama ne askeri ne de siyasi olarak tam başarı sağlayamadı. Hatta istediğinin tersi sonuçlar yarattı.

Çin'in Önlenelemeyen Yükselişi

Öte yandan ABD, Rusya'nın silkinip kendi geleneksel arka bahçesi üzerinde yeniden egemenlik iddiasında bulunmasını ve ABD'ye karşı yer yer sert muhalefet yapmasını, Rusya-Çin ittifakı temelindeki Şanghay İşbirliği Örgütü'nün Asya üzerinde etkinlik kurmasını önleyemedi. Latin Amerika'da Hugo Chavez'le başlayan anti-emperyalist halkçı dalgayı durduramadı. Ama en önemlisi Çin'in sessiz, ağır ama emin adımlarla küresel hegemonya yarışına girmesini engelleyemedi. Üstüne üstlük bunlar, ABD ekonomisinin az çok yolunda gittiği, büyümesini sürdürdüğü koşullarda oldu. Oysa şimdi koşullar ABD için çok daha zor.

Bugünkü küresel ekonomik kriz ABD'de patlak verdi ve buradan dünyaya yayıldı. ABD ekonomisi geçen yılın son çeyreğinde yüzde 6,3, bu yılın ilk çeyreğinde ise 6,4 oranında küçüldü. Küçülme, sonraki çeyreklerde azalsa da, devam etti. ABD'de ekonominin bu yıl yüzde 3 gerilemesi bekleniyor. Buna karşılık,

Dünya Bankası, Çin'in ekonomik büyüme hızının yüzde 8,4 olacağını söylüyor. Bu ters yöndeki gelişmeler Çin'in hızla ABD'yle arasındaki ekonomik büyüklük uçurumunu kapatmasına neden oluyor. Aslında bu yöndeki gelişme küresel krizin patlamasından çok önce başlamıştı. IMF verilerine göre Çin gayrisafi yurtiçi hasılasını (SGP-GSYH) son 15 yılda 5,4'e katladı. Bu dönemde cari fiyatlarla dolar bazında yıllık ortalama yüzde 11,9 büyüyen Çin, SGP-GSYH'sini 1,6 trilyon dolarından 8,7 trilyon dolara yükseltti. Aynı kurumun tahminlerine göre Çin 2014 yılına kadar SGP-GSYH'sini 15 trilyon dolara yükseltecek. ABD ise o zamana kadar 17,4 trilyon dolara ulaşarak Çin'in biraz önünde olacak (Taraf Gazetesi, 7 Aralık 2009).

Çin sadece ekonomisini büyütmeyle yetinmiyor. Kendi bölgesinde (Doğu ve Güneydoğu Asya) ABD'nin yerini alarak lokomotif ekonomi rolünü üstleniyor. Afrika, Ortadoğu ve Latin Amerika ülkele-

riyle güçlü ekonomik ve siyasi ilişkiler kuruyor. Bu ülkelerde Çince kursları açıyor, Arapça TV yayını başlatıyor vb. Bütün bunlar Çin'in yeni süper güç olarak dünya sahnesine çıkmaya hazırlandığını gösteriyor.

Sessiz ve Derinden

Bununla birlikte Çin, son derece sessiz ve derinden hareket ediyor. ABD'yle açıktan siyasi rekabete girmiyor, temkinli davranıyor. Bir yandan uluslararası politikada daha etkin olmak istiyor ama öte yandan çıkarlarının gereği olarak zorunlu olmadıkça ABD'yle çatışmamaya çalışıyor. Kuşkusuz, dünya politikasında daha aktif olmak ve ABD'yle gereğinde çatışmayı göze almak için ekonomik, askeri ve siyasi alanda daha güçlü olacağı günlerin gelmesini bekliyor.

Buna karşılık Çin ile ABD arasındaki ilişkinin tek boyutu rekabet değil. Aynı zamanda özellikle ekonomik alanda karşılıklı bağımlılık ve çıkar ortaklığı söz ko-

nusu. Çin, hızla büyüyen ekonomisinin ürünlerini büyük Amerikan pazarında satmak zorunda. ABD ise devlet tahvillerinin dörtte birini elinde tutan, 2 trilyon dolar döviz rezervi bulunduran bu ülkeye borçlu durumda. Kaldı ki ABD merkezli sermaye, dinamik Çin ekonomisinde kendi ülkesinde bulamayacağı kârları elde ediyor. Yine de bugünkü karşılıklı ihtiyaçlar, yakın gelecekte bu iki ülkenin kıran kırana ve açıktan hegemonya mücadelesi vermek zorunda kalacağı gerçeğini değiştirmiyor.

Bugünkü küresel krizin Büyük Bunalıma evrilmesi halinde, ki bu yaygın bir beklentidir, bir kez daha ekonomik krizin hegemonya kriziyle çakışması ihtimali yüksektir. Bu durumda orta vadede hem ekonomik krizi hem de hegemonya krizini çözecek bir dünya savaşının çıkması, hiç de azımsanacak bir olasılık olmayacaktır. İnsanlığı böylesi trajik olayların gerçekleşmesi olasılığından tek şey koruyabilir: Dünya işçilerinin, ezilenlerinin, doğa dostlarının, kadınlarının bu kriz ve savaşla, kan ve gözyaşıyla beslenen kapitalizm canavarını yok etmesi.

ABD Destekli Darbecilerin Seçimini Halk Boykot Etti

HONDURAS'TA MÜCADELE SÜRÜYOR

Yüzde 35 katılımlı bir seçimle (çoğu ülkede tanınmayan) bir devlet başkanı seçmiş ve bölge ülkeleri nezdinde tecrit olmuş Honduras'ta neler olabilir? İleriye dönük tahminde bulunmak oldukça zor. Ancak seçimlerde Ulusal Direniş Cephesi'nin boykot kararı ile çok büyük bir zafer kazanmış olması, Zelaya ve direniş güçlerinin mücadeleyi yükseltmek için güçlü bir halk desteğine sahip olduğunu gösteriyor.

ERDAL CESUR

Honduras, Orta Amerika'nın küçük bir ülkesi ama buna rağmen kıtanın darbeler tarihinde önemli bir yer tutuyor. Ülke ABD tarafından her daim adeta askeri üs olarak kullanılmış. Bunun en önemli nedeni Amerikan emperyalizminin Honduras ordusu üzerindeki tartışılmaz otoritesi. Bu durumun kıta açısından çok önemli sonuçları var. Guatemala'da toprak reformu yapmak isteyen ve bugün birçok sol popülist liderin ilham kaynağı olan Arbinez'i deviren darbe planı Honduras'ta yapıldı. Nikaragua'da Sandinistler'e karşı ABD tarafından silahlandırılan "çeteler" ve 60 bin kişinin ölümüne yol açan iç savaş da Honduras topraklarından planlanıp yönetildi. Ülkenin emperyalizm ile kurduğu ilişkiler gerçekten trajik. Bugün siyaset terminolojisinde yer etmiş "muz cumhuriyeti" Honduras'ın ta kendisidir.

Honduras

Sola Kayıyor

2005 Kasımında, Honduras'taki iki büyük partiden liberal partinin adayı olarak seçimlere girdi Manuel Zelaya. Birçok yorumcunun ortaklaştığı üzere, sınırları zorlamayacak bir lider profili çiziyordu. Ancak işin rengi zamanla değişti. Zelaya, işçiler için en az yüzde 60'lık maaş artırımını zorunlu kılarak büyük iş çevrelerini karşısına aldı. ABD'yi en çok kaygılandırılan adımı ise ALBA'ya (Amerika için Bolivarçı Alternatif) katılmak oldu. Hugo Chavez bunu coşkuyla karşıladı ve Honduras'ın Venezüella'ya olan 30 milyon dolar borcunu sildi. Uluslararası dengeler açısından bunun ne anlama geldiği gün gibi ortada idi.

Zelaya "Görevden Uzaklaştırılıyor"

Darbenin fitilini ateşleyen, bağlayıcılığı olmayan bir referandum girişimi oldu.

Honduras yasalarına göre devlet başkanlığına bir kez aday olunabiliyordu. Görev süresini uzatmak isteyen Zelaya bir referandumla bu durumu tartışmaya açmak istedi. Bu referandumun yasal bir bağlayıcılığı olmayacaktı. Ancak Zelaya'nın bu girişimi bizim de yabancı olmadığını bir kurumlar arası restleşme savaşını başlattı.

"Devletin yüce otoritesini temsil eden" Yüksek Mahkeme, 28 Haziran'da yapılması gereken referandumu "yasadışı" ilan etti. Kongreden de "ret" kararı çıktı. Ordu da referandumu "anayasaya aykırı" dedi ve "durumdan vazife çıkararak" 28 Haziran'da Başkan Zelaya'yı gece yarısı evine yapılan bir baskınla Kosta Rika'ya kaçırdı.

Darbeye Karşı Tepkiler

Morales, darbenin arkasında ABD olduğunu söyledi. Chavez ülkesinin konsolosluğuna yapılacak olası bir müdahalede ordusunun gereğini yapacağını belirtti. Küba ise darbeci hükümeti hiçbir koşulda tanımama kararı aldı. Arjantin, Şili gibi ülkeler de benzer tavırlar aldılar. Asıl merak edilen ABD'nin tutumuydu. Honduras ordusunun da "bizim çocuklar" gibi

ABD'li "ağabeylerinden" habersiz bir adım dahi atamayacağı gün gibi açıktı. Ancak kıta artık 1970'lerin kıtası değildi. Bu yüzden Obama darbeyi açıktan savunmadı ancak demokrasinin işleyişi ile ilgili kaygılarını belirtti. Obama diplomatik dilin bütün nimetlerinden yararlandığı üstü kapalı bir konuşma daha yaptı. "Bütün siyasi aktörlerin demokratik normlara saygı duyması" gerektiğini söyledi. Yani ABD yönetimi bütün zorlamalara rağmen Honduras'ta yaşananlara "darbe" demedi.

Honduras darbesi diğer ilerici hükümetleri nasıl bir tehdidin beklediğinin, ABD-Kıta ilişkilerinde, Obama iktidarının ilk aylarında estirilen yumuşama havasının samimiyetsizliğinin göstergesi oldu. ABD "atanan" hükümetin diplomatik alanda tanınması için çalışmalar yürüttü.

Zelaya ise, Simon Bolivar'ın 215. doğum gününde Venezüella devlet başkanı ve birçok temsilci ile ülkesine dönmeye çalıştı ancak engellendi. Sonunda gizli yollarla geri dönmeyi başardı. Güney Amerika'nın büyük abisi Brezilya, Honduras'taki elçiliğin kapılarını Zelaya'ya açtı. Zelaya yaptığı ilk açıklamada "uzlaşma zamanı" dedi. Bu, darbe karşıtı gösterilerin bir seviyede sınırlandırılması, dolaylı olarak da darbeci hükümet ile masaya oturmaya yanaşmak anlamına geliyordu. Zelaya'nın bu yaklaşımı, aslında ABD başta olmak üzere Honduras ordusuna zaman kazandıran bir karar oldu. Süreç doğruları yanlışlarıyla seçim gününe kadar böyle gitti.

Seçimlere Yaygın Boykot

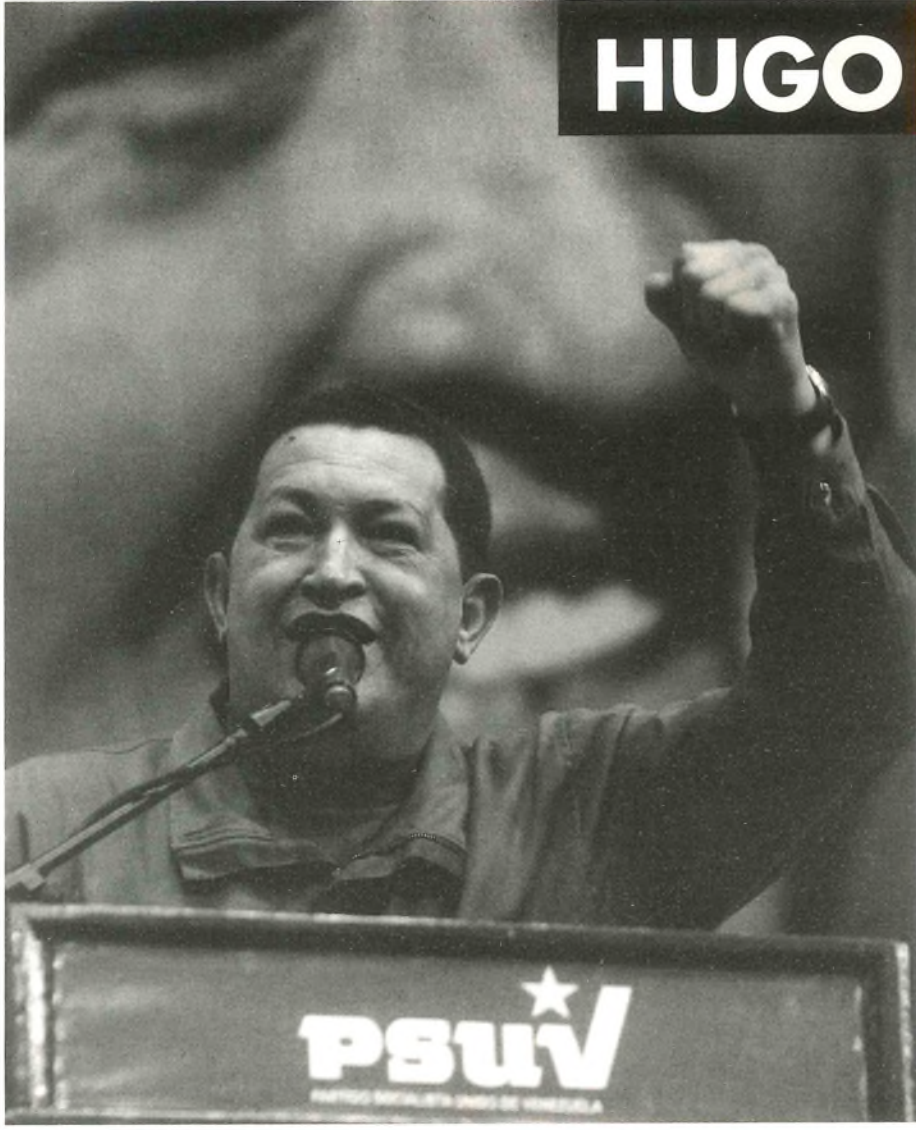
Zelaya'yı destekleyen Ulusal Direniş Cephesi darbeci hükümetin organize ettiği seçimi boykot kararı aldı. Seçim öncesinde paramiliterler toplumsal muhalefetin önde gelen isimlerinden birisini öldürdüler (boykotun suikastle ile bir ilgisi yok). Seçimler yüzde 65'e varan oranda boykot edildi. Ulusal Parti adayı birinci, Liberal Parti adayı ikinci oldu. Korsan seçimin tamamlanmasından hemen sonra Güney Amerika ülkeleri art arda seçimin meşru olmadığına dair açıklamalar yaptılar. Brezilya, Venezüella, Ekvador, Paraguay, Nikaragua, Guatemala, Boliviya ve Küba gibi ülkeler seçimleri tanımadıklarını ilan ettiler. Buna karşılık Kosta Rika, kıtanın en Amerikancı ülkelerinden Panama ve Peru seçim sonuçlarına saygı duyduklarını, yeni hükümeti tanıyacaklarını açıkladılar. Bunların dışında ise dünyada seçimleri ilk tanıyan ülkeler ABD ve İsrail gibileri oldu.

Yüzde 35 katılımlı bir seçimle (çoğu ülkede tanınmayan) bir devlet başkanı seçmiş ve bölge ülkeleri nezdinde tecrit olmuş Honduras'ta neler olabilir? İleriye dönük tahminde bulunmak oldukça zor. Ancak seçimlerde Ulusal Direniş Cephesi'nin boykot kararı ile çok büyük bir zafer kazanmış olması, Zelaya ve direniş güçlerinin mücadeleyi yükseltmek için güçlü bir halk desteğine sahip olduğunu gösteriyor.

Obama darbeyi açıktan savunmadı ancak demokrasinin işleyişi ile ilgili kaygılarını belirtti. Obama diplomatik dilin bütün nimetlerinden yararlandığı üstü kapalı bir konuşma daha yaptı. "Bütün siyasi aktörlerin demokratik normlara saygı duyması" gerektiğini söyledi: ABD yönetimi bütün zorlamalara rağmen Honduras'ta yaşananlara "darbe" demedi.

ABD Kolombiya Eliyle Bolivarcı Devrimi Kuşatmaya Çalışıyor

HUGO CHAVEZ:

YANKİ KOLONİSİ OLMAYACAĞIZ

Kuzey emperyalizmi Güney Amerika'da kendi ittifaklarını ve bölgesel çıkarlarını koruyabilmek için yeni bir askeri üs arayışına girdi. Buna en uygun ülke Kolombiya idi. Kolombiya hükümeti kısa vadede ABD'yi 3 askeri üsse yerleştirecek. Peşinden bunlara iki üs daha eklenecek. Bu anlaşma özellikle Chavez ve Moreles'in tepkisini çekti. Kolombiyalı para-militerlerin Venezüella sınırını sık sık ihlal etmelerinden dolayı gergin olan ilişkiler bu anlaşma sebebiyle daha da gerildi.

AZİZ MURAT

"Amerika Birleşik Devletleri'ne sesleniyorum, çünkü efendi ile konuşmaya ihtiyaç var. Yanlışa yönelme başkan Obama! Ve Kolombiya'yi kullanarak Venezüella'ya karşı saldırı emrini verme! Yanlışa yönelme! Çünkü her şeye hazırlıyız ve hiçbir zaman Yanki kolonisi olmayacağız."

Hugo Chavez

İsrail Ortadoğu'da ABD emperyalizminin uzantısıdır. Onun şımarık çocuğudur. Güney Amerika açısından da Kolombiya devleti böyledir. Bunun için "Güney Amerika'nın İsrail'i" derler. "ABD'nin şımarık çocuğudur" derken bunun somut verileri ve icraatları vardır. Şımartılmanın verdiği rahatlık ve güvence ile komşusu Ekvador'un sınırlarını ihlal ederek operasyonlar düzenleyebilir (FARC operasyonu ve Raul Reyes'in öldürülmesi). Diğer yandan Venezüella'ya tehdit edebilir. Kolombiya devleti daima sırtı pek tutulmaya çalışılmıştır efendileri ta-

rafından. Dünya Bankası'ndan ilk yardım alan Güney Amerika devleti Kolombiya'dır mesela. Bunun yanına kontrgerilla desteğini de eklemeyelim.

Uribe: Halk Düşmanı

Venezüella'da Chavez, Bolivya'da Morales, Ekvador'da Rafael Correa. Şayet bu isimlerin karşısına bir isim yazılması gerekiyorsa tartışmasız birçok insan Alvaro Uribe Perez ismini yazardı. Uribe bir uyuşturucu kaçakçısının oğlu. Babası FARC tarafından öldürülmüş. İktidara gelir gelmez ilk yaptığı iş 90 günlük olağanüstü hal ilan etmek olmuş. Nedeni, FARC ile mücadele. Uribe siyasette sınırsız bir liberalizm uygulayıcısı. İşçi sınıfına ve sendikal mücadeleye olan düşmanlığını bilmeyen yok. İktidarını 2002 yılından beri sürdürüyor. Bu süre boyunca ABD tarafından parasal olarak desteklendi. Kolombiya devleti de bunun karşılığını fazlasıyla vermeye çalıştı.

Kuzey Emperyalizmi ve Askeri Üsler

Kıta'da sol dalganın yükselmesi ile birlikte ABD emperyalizminin çıkarları tehlikeye düştü. Ekvador Hükümeti ABD'nin bütün baskılarına rağmen ülkesindeki ABD üssünü kapattı. Bu, Panama'daki dışında, kitadaki en büyük üstü. Kuzey emperyalizmi Güney Amerika'da kendi ittifaklarını ve bölgesel çıkarlarını koruyabilmek için yeni bir askeri üs arayışına girdi. Buna en uygun ülke Kolombiya idi. Ekvador'dan kovulan ABD hükümeti Kolombiya hükümeti ile anlaşmaya vardı hemen. Kolombiya hükümeti kısa vadede ABD'yi 3 askeri üsse yerleştirecek. Peşinden bunlara iki üs daha eklenecek. Bu anlaşma özellikle Chavez ve Moreles'in tepkisini çekti. Kolombiyalı para-militerlerin Venezüella sınırını sık sık ihlal etmelerinden dolayı gergin olan ilişkiler bu anlaşma sebebiyle daha da gerildi. Bugün bu askeri üslerin inşa edilmesinin gerekçesini en güzel Uribe'nin "veli-

ahtı" olarak bakılan Felipe Arias açıklıyor "Bu üsler bizi komşularımızdan koruyacak".

Chavez ve Diplomasi "Krizi"

Tam bu noktada iki ülke arasında zaten gergin olan ilişkiler daha da sertleşti. Brezilya "sınır bölgesine uluslararası güç yerleştirme" teklifinde bulundu. Chavez bunu reddetti. Bunun ardından Venezüella ordusuna "savaşa hazır olun" talimatı verdi. Uribe, "Biz kimse ile savaşmak istemiyoruz" gibisinden yumuşak bir açıklama yaptı. Bugün gelinen aşamada kurulan askeri üsler ile kendi ülkesinde Marksist gerilla örgütü FARC'a ve komşusunda devam eden Bolivarcı devrime karşı ABD ile ortak bir adım attı Kolombiya devleti.

Emperyalizm şayet eski alışkanlıklarıyla saldırgan davranmaya devam ederse, Latin Amerika'da Venezüella öncülüğünde siyaset yolunun dışında bir direniş hattının örülmesi kaçınılmazdır.

Venezüella Savaşa Hazırlanıyor

Bolivarcı Hükümet, yıllardır emperyalist bir müdahale olasılığına karşı hazırlık yapıyor. Halk milis gücü şeklinde eğitimden geçiriliyor ve örgütleniyor. Hükümet 2005 yılından beri Rusya'dan silah alıyor. Bunların arasında savaş uçakları ve helikopterler var. Ama belki de daha önemlisi, milis güçlerinin kullanımına uygun olan 100 binden fazla Kalaşnikof silahı alındı. Son olarak Venezüella Hükümeti geçen Eylül ayında Rusya ile 2,2 milyar dolarlık bir silah alım anlaşması yaptı. Geçtiğimiz günlerde Hugo Chavez bir açıklamaya yaparak ülkelerinin savaşa hazırlandığını söyledi.

Bolivarcı Hükümet, yıllardır emperyalist bir müdahale olasılığına karşı hazırlık yapıyor. Halk milis gücü şeklinde eğitimden geçiriliyor ve örgütleniyor. Hükümet 2005 yılından beri Rusya'dan silah alıyor. Bunların arasında savaş uçakları ve helikopterler var. Ama belki de daha önemlisi, milis güçlerinin kullanımına uygun olan 100 binden fazla Kalaşnikof silahı alındı.

Hindistan'ın Üçte Biri Maoistlerin Denetiminde NAKSALBARI'DEN KIZIL KORİDORA

Maoistlerin son 5 yılda hızlı bir şekilde güçlenmesinin arkasında, yoksulların temsilcisi olarak kabul görmelerinin yattığı söylenebilir. Nüfusu, emperyalizmin manevraları açısından konumu ve en önemlisi devasa bir ülkenin siyasi iktidarına ciddi bir şekilde göz koymuş devrimci bir deneyimi barındırması göz önüne alınırsa, sol ile haşır neşir olan herkesin Hindistan'ı gözünü dört açarak takip etmesi gerektiği rahatlıkla söylenebilir.

ONUR GÜLBUDAK*

Hindistan devleti, yüz binlerce güvenlik görevlisinin katılacağı, bağımsızlık tarihindeki en büyük iç güvenlik operasyonuna hazırlanıyor. Operasyonun hedefi, Hindistan Başbakanı Manmohan Singh'in 2007'den bu yana üstüne basa basa "ülkenin en büyük güvenlik tehdidi" olarak tanımladığı ve hükümetin "iyimser" raporlarına göre ülkenin üçte birini baştan aşağı etkisi altına alan Hindistan Komünist Partisi/Maoist'i (HKP/Maoist) Sri Lanka devletinin Tamil Kaplanları'na uyguladığı türden bir askeri hamle ile "bitirmek". Gerek kamuoyu direnişi¹, gerek, böylesi bir operasyonun teknik hazırlığının güçlüğü, gerekse halk arasında "Naksalitler"² olarak bilinen HKP/Maoist'in, operasyon planlarını bozan taktik saldırıları bu geniş askeri hamleyi geciktirmiş görünüyor.

Peki, Hindistan devletini bu noktaya getiren süreç nasıl gelişti? Sondan başa doğru gidersek, Hint devletini böylesi kapsamlı bir hareket yapmayı göze alacak kadar telaşlandıran sürecin Haziran ayında patlak veren Lalgah (Batı Bengal eyaletinde bir bölge) isyanı ile başladığı söylenebilir. Öyle ki, içme suyu ve yol gibi temel hizmetlerden bile mahrum bırakılmış olan ve topraklarından zorla koparılıp, köyleri büyük şirketlere devredilmeye çalışılan Adivasilerin (yerli halkın) yaşadığı Lalgah'da Maoistlerin önderliğinde kurulan Halk Komitesi, merkezi otoriteden koparak paralel bir hükümet kurmuş, 7 ay boyunca basın da dahil olmak üzere girişleri yasaklamıştı. Lalgah'ın 7 ay

sonra gazetecilere açılmasıyla 7 ay içinde başarılan kalkınma ve "halk hükümeti" deneyimi bir komün denemesi olarak medyanın manşetlerine yerleşmişti. Maoist gerillalar ile yerli halk bu kısa sürede barajlar inşa etmiş, büyük sondalarla içme suyu sorununu çözmüş, onlarca km'lik yollar inşa etmiş, halk için okullar ve sağlık merkezleri açmıştı. Lalgah'a yönelik askeri operasyon ise gecikmedi. 80 milyon nüfusu ile Hindistan'ın en büyük eyaletlerinden biri olan Batı Bengal'i 30 yıldır kesintisiz olarak gerici HKP/Marksist liderliğindeki "sol koalisyon"un yönettiğini de belirtelim. Eyalet polisi, merkezi ordu güçleri ve özel kobra birlikleri tarafından ortaklaşa düzenlenen operasyon ise 5 ay sürdü ve başarısız oldu. Hindistan İçişleri Bakanı Chidambaram, geçtiğimiz ay Lalgah'da başarısız olduklarını itiraf etti.

Hint Yarımadasının Bağrında Bir Kızıl Koridor

Naksalizmin, dünya nüfusunun 1/6'sının yaşadığı Hindistan'da baş gündem haline gelmesinin, 2004 yılında daha önce ayrı olan iki ana Maoist grubun birleşmesi ve 2006 yılında Maoist hareketin gezici savaşı evresine girmesiyle başladığı söylenebilir. Zira, birleşmenin ardından Maoistlerin Andhra Pradesh eyaletinde düzenlediği mitingde yalnızca bu eyalette 1,5 milyon kişiyi yürütmesi hareketin gelecekte ulaşacağı etki gücüne ilişkin önemli bir

ipucu veriyordu. Resmi bir kurum olan Çatışma Yönetimi Enstitüsü, 2009 yılı Mayıs ayı itibariyle yayınladığı raporda toplamda 608 yönetim bölgesine ayrılan Hindistan'ın 203 bölgesinin Maoistlerin kontrolü altında olduğunu bildirdi. Güneyde Kerala'dan başlayarak, ülkenin kuzeyinde yer alan Bihar eyaletine kadar Hindistan'ın doğusunda bir şerit halinde uzanan bölgeye, gerek medyanın, gerekse resmi yetkililerin retoriğinde artık "kızıl koridor" deniyor. Yine İçişleri Bakanlığı'nın açıkladığı "iyimser" tahminlere göre HKP/Maoist'in 20 ile 30 bin arasında silahlı militanı, yüzbinlerce milis kuvveti bulunuyor. HKP/Maoist'in Chattisgarh eyaletinde yer alan Dandakaranya ve Orissa eyaletinde yer alan Korapat bölgelerinde pilot hükümetleri bulunuyor. Bu iki bölge, Naksalitlerin en güçlü oldukları yerler ve işlettikleri özgün demokrasi ve yönetim uygulaması ile model olarak kullandıkları ve HKP/Maoist tarafından sürekli olarak geliştirilen iki proje bölgesi. Andhra Pradesh, Chattisgarh, Orissa, Bihar, Jharkhand'ın bütününde, Batı Bengal'in ise önemli bir bölümünde "kızıl isyancıların" otoritesinin resmi otoritenin üzerine çıktığı, ülkede artık herkesin bildiği bir gerçek. Bu eyaletlerde devlet gücünün eyalet başkentlerine sıkıştığı söylenebilir. Hindistan Başbakanı Manmohan Singh, iki ay önce tüm eyalet şefleri ve Bakanların katıldığı Maoizm gündemli toplantının ardından yaptığı açıklamada, Maoistlere karşı verdikleri savaşı kaybetmekte olduklarını itiraf etmişti. Hindistan'da çok sayıda aydın ve devlet yetkilisi Nak-

salit hareketin çok yakın zamanda iktidara yaklaşacağı görüşünde³.

Batı Bengal'den Chattisgarh boyunca uzanan uçsuz bucaksız ormanlar, yer altı ve su kaynakları açısından çok zengin bölgeler. Buralarda Adivasiler ve neo-liberal politikalarla intihara sürüklenen Hindistan'ın en yoksul köylüleri yaşıyor⁴. Ve bu bölgelerde her dağ üzerine büyük şirketlerle yapılan ön anlaşmalar var. 2005'te, Hindistan'ın en büyük şirketi olan Tata ile kırsal alandaki büyük araziler üzerine imzalanan ön mutabakatın hemen ertesi günü, hükümet, köyleri boşaltmayı ve insanları zorla silahlandırarak Maoistlere karşı korucu kampları oluşturmayı içeren "Salwa Judum" programını ilan etti. Salwa Judum ile yalnızca Chattisgarh'da 350 bin köylü zorla köyünden koparıldı ve bunların bir kısmı zorla silahlandırılarak Maoistlere karşı koruculaştırıldı⁵.

Tüm bunlarla birlikte Maoistlerin son 5 yılda hızlı bir şekilde güçlenmesinin arkasında, on yıllardır temel hizmetlerden dahi yoksun bırakılan, gelinen noktada ise topraklarına el konulmak istenen yoksulların temsilcisi olarak kabul görmelerinin yattığı söylenebilir.

Görünüşe göre komünist siyasetin dünya ölçeğinde en etkin olduğu yer olan Hindistan ile ilgili Türkiye solundaki bilgisizlik ve ilgisizlik belki ayrı olarak ele alınabilir. Fakat, nüfusu, emperyalizmin manevraları açısından konumu ve en önemlisi devasa bir ülkenin siyasi iktidarına ciddi bir şekilde göz koymuş devrimci bir deneyimi barındırması göz önüne alınırsa, sol ile haşır neşir olan herkesin Hindistan'ı gözünü dört açarak takip etmesi gerektiği rahatlıkla söylenebilir.

*Solun Doğusu Editörü

1. Bkz. Aydınlardan Operasyona Karşı Uluslararası Kampanya, solundogusu.net

2. 1967 yılında Batı Bengal'in Naxalbari kasabasında patlak veren silahlı köylü isyanına atfen, Hindistan Maoistlerine verilen ad.

3. Bkz. Naksalit hareketi iktidara yaklaşıyor, Prof.Dr. Arindham Chaudhuri, solundogusu.net

4. Bkz. Slumköylerde tarihin en büyük neo-liberal terörü, Onur Gülbudak, Radikal İki, 22.03.2009

5. Bkz. Arundhati Roy ile Hindistan Üzerine, solundogusu.net

Andhra Pradesh, Chattisgarh, Orissa, Bihar, Jharkhand'ın bütününde, Batı Bengal'in ise önemli bir bölümünde "kızıl isyancıların" otoritesinin resmi otoritenin üzerine çıktığı, artık herkesin bildiği bir gerçek. Buralarda devlet gücünün eyalet başkentlerine sıkıştığı söylenebilir. Hindistan Başbakanı Manmohan Singh, iki ay önce, Maoistlere karşı verdikleri savaşı kaybetmekte olduklarını itiraf etmişti. Hindistan'da çok sayıda aydın ve devlet yetkilisi Naksalitlerin iktidara çok yakın olduğu görüşünde.

İşçi Sınıfı Kriz Karşısında Kendi Eylem ve Örgütlenme Tarzını Yaratıyor

KAPİTALİST KRİZ VE OLANAKLAR

VOLKAN YARAŞIR

Metropolden periferiye sınıf hareketinin benzer refleksler ve eylem tarzları gerçekleştirilmesi uluslararası düzeydeki sınıfsal gerilimin göstergesidir. İngiltere'den Fransa'ya, Fransa'dan Güney Kore'ye, Mısır'a, Bangladeş ve Türkiye'ye uzanan dalga, kendini en somut biçimde işgal, direniş, grev, sabotaj ve rehin alma eylemleriyle dışa vurmaktadır.

Kapitalist kriz, bir dizi katrof olasılığını içinde taşıyor. Ama aynı zamanda umudun da güçlü olabileceği bir dönemi arıyor. Bunu iki temel noktada tanımlayabiliriz. Birincisi, artık devletin niteliği hem metropolde, hem de periferide açık ve alenidir. Devlet krizin yıkıcı etkilerini göstermesiyle birlikte hızla devreye girmiş, finans kapitalin ihtiyaçlarına uygun davranmıştır. Sermayenin bir dostu ve uşağı olarak hareket etmiştir. Trilyonlarca dolar, finans kapitale aktarılarak, birçok şirketin iflası engellenmiş, iflas edenler ise, korunmaya alınmıştır. Artık devletin niteliği ortadadır.

Ne yazık ki krizin açığa çıkmasından bu yana devletin niteliğine yönelik yeterli çalışmalar hem ulusal, hem de uluslararası düzeyde yapılamamıştır.

Tarihin Geri Dönüşü: Kapitalizm Sonsuz Değil

İkincisi, son 25 yıldan beri neo-liberal karşı devrimin yarattığı ideolojik hegemonya kırılmıştır. Kendini en somut kolektif akıl tutulmasıyla gösteren bu süreç sınıflar mücadelesinin yıkıcılığı içinde parçalanmıştır. Tarih geri dönmüştür. Sosyalizmin ve ko-

münizmin arkaik bir yapı olarak gösterilmesi, kapitalizmin yüceltilmesi ve "gerçeğin" dondurulması, felsefi düzlemde endizmin -sonculuğun yaygınlaştırılması artık sökmektedir. Kapitalizmin bütün pisliği, asaklığı, aşağılık yapısı ve simsarlığı ortadadır.

Tarihin öznesi Bangladeş'ten Güney Kore'ye, İngiltere'den Fransa'ya, Amerika'dan Mısır'a, Türkiye'den İtalya'ya kadar kendini en çıplak biçimde ortaya koymaktadır. Kolektif Prometheus grevlerle, direnişlerle, fabrika işgalleriyle, blokaj ve sabotajlarla yıkıcı gücünü yeniden göstermektedir. Son çeyrek asrın yarattığı ideolojik abluka dağıtılmış ve parçalanmıştır.

İşçi sınıfı yol göstermektedir. Yaşanan tarihsel momentin yakalanması ve müdahale edilmesi, sınıfın açtığı yolda yürünmesine bağlıdır.

İşçi Sınıfı Kendi Eylem Tarzını Yaratıyor

Neo-liberal politikaların yıkıcı etkileri ve krizin yarattığı büyük alt-üst oluşlar yalnız Türkiye değil, bütün coğrafyalarda sosyal patlama dinamikleri yaratmıştır. Her alanda ve özellikle emekle sermaye çelişkinin en yoğun ve en sert yaşandığı fabrikalarda, işçi havzalarında, işçi kentle-

rinde bir nevi sosyal dinamitler bulunmaktadır. Zincirleme reaksiyonların ve patlamaların ortaya çıkması işten bile değildir. Açlık, işsizlik, geleceksizlik sınıfsal öfkeyi ve kını biriktirmektedir. Bu bağlamda aristokrat niteliğinde olan, Engels'in değimiyle ayrıcalıklı konumda olan İngiliz işçi sınıfının bürokratik ve işbirlikçi sendikal blokajı kırıp, kriz sonrasında bağımsız insiyatif geliştirmesi, İlegal Grevler ya da Korsan Grevler diye tanımlanan eylemler gerçekleştirilmesi tesadüfi değildir. Hatta İngiliz faşistlerinin göçmen işçilere yönelik provokasyon girişimleri, işçiler tarafından boşa çıkarılmış faşistler bil fiil işçiler tarafından cezalandırılmıştır. Bunun yanı sıra Fransa'da işçi sınıfının işten atılmalarına ve işyeri kapatmalarına karşı, Amerikan Caterpillar, Scapa, Faurecia (Peugeot), FM Logistic, Valeo, France Telecom, Continental, 3M Sante ve Molex yöneticilerini, Sony ve Fnac, Conforama CEO'larını rehin aldı. 1968'den beri görülmeyen bu tarz bir eylem, sınıf mücadelesinde yeni bir dönemi işaretliyordu. İşin ilginç Fransız halkı hukuken "suç" olan bu eylemlere karşı büyük sempati gösterdi. Ayrıca Poitiers'in Chatellerault ilçesindeki araba parçaları üreten New Fabris fabrikasının iflas ettiğini açıklaması ve işçilerin işten çıkarılması büyük bir

reaksiyonla karşılandı. İşçilerin işten çıkarma ödeneklerinin ödenmesi için fabrikayı işgal etti, makinelere ve stoklara el koydu. Fabrikanın değişik yerlerine yangın bombaları yerleştirerek, ücretlerin ödenmemesi halinde fabrikayı havaya uçuracaklarını açıkladılar. Ayrıca Güney Kore Ssangyong Motors'da 800 işçi fabrikayı işgal etti. Günlerce polislin gazlı, plastik mermili saldırılarına karşı sapanlarla, molotof kokteylleriyle direndi. Direniş 77 gün sürdü. Fabrika işgal eylemi, polis helikopterleriyle atılan sıvı gazlar ve kimyasal gazlarla kırılmaya çalışıldı. Sonunda fabrikaya polislin büyük bir güçle saldırmasıyla işgal kırıldı. Polis çatıdaki işçilerin ikisini aşağı atarak sakatladı, yüzlerce işçi tutuklandı ve işgal süresinde 5 işçi hayatını kaybetti.

Metropolden periferiye sınıf hareketinin benzer refleksler ve eylem tarzları gerçekleştirilmesi uluslararası düzeydeki sınıfsal gerilimin göstergesidir. İngiltere'den Fransa'ya, Fransa'dan Güney Kore'ye, Mısır'a, Bangladeş ve Türkiye'ye uzanan dalga, kendini en somut biçimde işgal, direniş, grev, sabotaj ve rehin alma eylemleriyle dışa vurmaktadır. Sinter, Brisa, Gürsaş, Tezcan fabrika işgal eylemleriyle Sony, Caterpillar rehin alma eylemleri, Korsan Grevler ve İlegal Grevler ve Ssangyong fabrikası işgali arasında diyalektik bir bağ vardır. Bu işçi sınıfının, özellikle kriz sonrası yarattığı olağanüstü potansiyeller taşıyan ruh halinin göstergeleridir. Ve aynı zamanda sınıf hareketinin yeni arayışlarını dışa vurmaktadır. Bu eylemleri bir başka bağlamda yeni enternasyonal bir dalganın mayalanmaları olarak düşünmek yanlış değildir.

Sinter, Brisa, Gürsaş, Tezcan fabrika işgal eylemleriyle Sony, Caterpillar rehin alma eylemleri, Korsan Grevler ve İlegal Grevler ve Ssangyong fabrikası işgali arasında diyalektik bir bağ vardır. Bu işçi sınıfının, özellikle kriz sonrası yarattığı olağanüstü potansiyeller taşıyan ruh halinin göstergeleridir. Ve aynı zamanda sınıf hareketinin yeni arayışlarını dışa vurmaktadır.

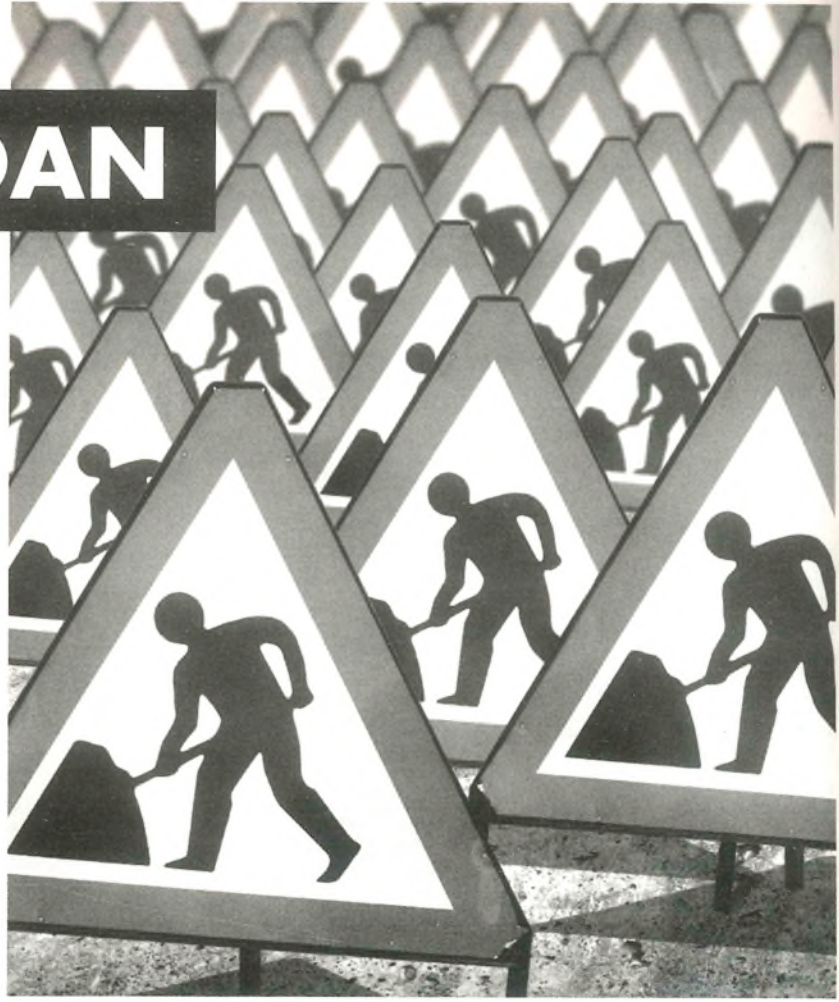
Yeni Sendika Kanun Tasarıları

EMEKCİLER AÇISINDAN

NE DEĞİŞECEK?

Yeni Sendika Kanun Tasarıları ile, özellikle toplu sözleşme ve grev hakkı bakımından önemli sorunlar devam ediyor.

Grev hakkının sadece uyuşmazlık aşamasında kullanılacak olması temel eksikliklerden birisidir. Oysa ILO'ya göre grev yalnızca uyuşmazlık halinde kullanılacak bir hak değildir ve grev hakkı hükümetlerin uygulamalarını eleştirmek amacıyla da kullanılabileceği gibi, hak grevi, dayanışma grevi gibi grev türleri ile işyeri işgali gibi eylem ve direniş biçimleri yapılabilir.

İRFAN KAYGISIZ

2 821 ve 2822 Sayılı Kanunlar yerine hazırlanan "Sendikalar Kanunu" ve "Toplu Sözleşme Kanunu" tasarıları halen yürürlükte olan yasalardan önemli farklılıklar içermesine karşın, sendikal hak ve özgürlükleri gerçek anlamda düzenlemiyor, güvence altına almıyor. Sendikalar Kanunu tasarısı ile, daha önce yasa ile belirlenen bir çok konu sendika tüzüklerine bırakılıyor ve bu nedenle de ILO standartlarına yaklaşıyor. Ancak özellikle toplu sözleşme ve grev hakkı bakımından önemli sorunlar devam ediyor.

Barajlar, Sınıfın Mücadelesinin Önünde Set Olmaya Devam Ediyor

Toplu sözleşme yapmak için gerekli olan 2 barajdan biri olan, işkolunda çalışanların yüzde 10'unu örgütlenme koşulu yüzde 1'e çekilirken, işyeri barajı olduğu gibi duruyor. Buna karşın, sendika üye sayılarının da gerçek üyeler üzerinden tespit edileceğine yönelik düzenleme getiriliyor. Yüzde 10'luk barajın yüzde 1'e indiriliyor olması ile sendikaların gerçek üye sayılarının açıklanmasıyla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Sendikalar tarafından yüzde 10 barajını aşmak amacıyla çeşitli yollarla üye sayılarının gerçeğin üzerinde tespit edilmesinin sağlandığı biliniyor. Bu nedenle, şu anda fiili barajın yüzde

1,5-2 civarında olduğu söylenebilir. Dolayısıyla tasarı ile yapılan değişiklik, bu oranı yüzde 1'e düşürmektedir. İşkolu barajının indirilmesi özellikle yeni kurulacak sendikaların toplu sözleşme yapmalarına daha fazla katkı sağlayacaktır.

Tasarı, Meslek ve İşyeri Sendikacılığı'na Olanak Sağlıyor

Sendikalar Kanunu Tasarısı ile yapılan değişikliklerden biri de meslek ve işyeri sendikacılığına olanak sağlanmasıdır. Bu değişiklik olumludur, ancak bu sendikaların toplu iş sözleşmesi yapabilmeleri de işkolu barajını aşma koşuluna bağlanmıştır. Dolayısıyla meslek ya da işyeri sendikalarının tek başına toplu sözleşme yapma koşulunu sağlamaları mümkün olmayacaktır.

Tasarı ile İşkollarının Kapsamı Değişiyor

Tasarı ile işkolu sayısının 28'den 17'ye indirilmesi sonucu işkolu kapsamı genişleyecek ve işkolunda çalışan sayısı da değişecek, artacaktır. İşkollarının değişmesinden sonra yeni işkolunda bulunan bir sendika başka bir sendika ile birleşmezse, bazı sendikaların işkolu yetkilerini kaybetmeleri söz konusu olabilecektir. Bu değişiklik kapsamında eğer birleştirilen işkolunda sendikal örgütlülük yoksa ya da düşük oranda ise baraj yüzde

1'e indirilse bile yetki sorunları ile karşılaşılması olasılığı vardır.

Toplu Sözleşme ile İlgili Sıkıntılar Devam Ediyor

Toplu sözleşme yapma amacıyla yetki isteminde karşılaşılan önemli sorunlardan birisi de işkoluna yapılan itirazlardır. İtiraz halinde yetki süreci durmakta ve itiraz sürecinin sonuçlanmasının oldukça uzun sürmesi nedeniyle işçiler mağdur olmaktadır. Sendikalar Kanunu Tasarısı ile, işkoluna itiraz nedeniyle yetki süreci durmayacaktır.

Bunun yanında, işyerindeki çoğunluğa olan itiraz mekanizması aynı biçimde durmaktadır. İtiraz süreçlerinin uzaması sonucunda işçilerin yıllarca toplu sözleşme haklarını kullanamadıkları bilinmektedir. Bu sorunu çözebilecek önemli bir mekanizma olan referanduma yer verilmiş olması en önemli eksikliklerden birisidir.

Tasarı ile yapılan olumlu düzenlemelerden birisi de toplu iş sözleşmesinden yararlanma ve dolayısıyla kapsam konusunda yapılan düzenlemedir. Tasarıda, işyerinde çalışan işçilerin bir kısmını kapsam dışı bırakan veya yararlanmayı engelleyen hükümler konulamayacağı belirtilmektedir.

Grev Hakkı ile İlgili Sınırlamalar Devam Ediyor

Grev yasağı olan iş ve işyerlerinin tasarısı ile çıkarılmış olması önemlidir ancak yeterli değildir. Grev hakkının sadece yine uyuşmazlık aşamasında kullanılacak olması temel eksikliklerden birisidir. Oysa ILO'ya göre grev yalnızca uyuşmazlık halinde kullanı-

lacak bir hak değildir ve grev hakkı hükümetlerin uygulamalarını eleştirmek amacıyla da kullanılabileceği gibi, hak grevi, dayanışma grevi gibi grev türleri ile işyeri işgali gibi eylem ve direniş biçimleri yapılabilir.

Yasa ile Gelen Kimi Değişiklikler

Bu değişikliklerin yanında çok sayıda değişiklik söz konusudur. Bunlardan bazıları şöyle: Farklı türde sendikalara aynı anda üye olunabilecek. Üyelik ve istifada noter şartı kalkıyor. Dayanışma aidatı ile üyelik aidatı eşitleniyor. İşsiz kalanların üyeliği 1 yıl ile sınırlanıyor. Genel Kurullar 3 yılda bir toplanacak. Sendikalar radyo, TV kurabilecek. Grev Oylaması sendikaların tüzüğünde hüküm bulunması halinde ve tüzükte öngörülen koşullara göre yapılacak. Sendika tüzüğünde hüküm yoksa oylama yapılamayacak. Oylama tüm işçiler arasında değil, sendika üyeleri arasında yapılacak. Bakanlar Kurulunun grev ertelemesi kalkıyor, grevler taraflar ve hükümetin başvurusu ile mahkeme kararı ile yasaklanabilecek.

Tasarının genel gerekçesinde, yapılan değişikliklerin esas olarak ILO sözleşmelerine uyum sağlama amacıyla yapıldığı belirtilse de, ILO sözleşmeleri ve denetim organlarının kararlarının tam olarak yerine getirildiğini söylemek olanaklı değildir.

Yine tasarının genel gerekçesinde, 1980 sonrası sendikal hakların devlet denetimine alındığı ifade edilirken, bu olumsuzluğun giderilmesi için köklü değişikliklerden kaçınıldığı ve mevcut kanunların reforme edildiği belirtilmekte, dolayısıyla kökten değişikliklerden uzak durduğu söylenmektedir. Nitekim uyuşmazlık dışında grev hakkının kullanımının engellenmesi bunun açık bir göstergesidir.

Tasarının genel gerekçesinde, yapılan değişikliklerin esas olarak ILO sözleşmelerine uyum sağlama amacıyla yapıldığı belirtilse de, ILO sözleşmeleri ve denetim organlarının kararlarının tam olarak yerine getirildiğini söylemek olanaklı değildir.

Derinleşen Ekonomik Kriz ve Yükselen Faşist Dalga Karşısında Görevlerimiz

SAFLAR NETLEŞİRKEN

GENÇLİK HAREKETİ

Gençlik hareketi açısından saldırı dalgasının büyüyerek üzerimize geleceği bir sürece giriyoruz. Hem ekonomik krizin ikinci dalgasının adının anılmaya başlandığı şu günlerde, kamusal hakların tasfiyesiyle bütçe açığını kapatma gibi bir yönelim içerisine girilecek, hem de Kürt sorunun çözümünde içinde bulunulan durum sonucu yükselen faşizmin soğuk nefesi devrimci, demokrat, yurtsever öğrencilerin ensesinde olacaktır.

ULAŞ TAŞTEKİN

Devletin zirvesinde şekillenen güç dengelerini ve Türkiye'nin egemenlerinin birbirleri arasında yürüttükleri hegemonya mücadelesini gazetemizde geniş biçimde anlatıyoruz. Siyasi temsiliyetleri Ordu ve AKP'de somutlaşan iki anlayış kimi zaman derinleşen kimi zaman da gerek ABD'nin müdahaleleri sonucu gerekse de sermayenin çıkarları gereği "uzlaşık" yürüten bir iktidar savaşı içerisindedir.

Türkiyeli sosyalistler bu mücadeleye dair pek çok farklı görüş ve değerlendirmeler yapıyorlar. Ancak bu değerlendirmeler bazıları açısından farklı olmanın da ötesinde çarpıklaşarak sistem karşıtı mücadele yürütme iddiasını, sistem içi dengelerle tam anlamıyla hesaplaşma güdüsünden yoksunlaştırarak mücadelenin kötü bir karikatürünü karşımıza çıkartıyor. Bugün ulusalcı ve liberal anlayışlarla arasına sınır çizmiş bizler açısından bu anlayışların varlığı şaşırtıcı olmamakla birlikte, şaşkın olmayışımız bizlerde bir rahatlık hissi uyandırdığı anlamına gelmez. Bilakis, mevcut pratiğimiz sistem kadar bu anlayışlarla da hesaplaşma üzerine kuruludur.

6 Kasım: Alanlarındaki Tablo

6 Kasım eylemlerinde gençlik alanında gözlemlediğimiz tablo da bunun bir ifadesi niteliğindedir. Süreci ve 6 Kasım'ı değerlendirirken bir temel eğilim, hemen hemen bütün şehirlerde yıllardır 6 Kasım protestolarında neredeyse YÖK'ün adını bile anmaksızın AKP ve ABD'ye lanetlerini yağdırmakla yetinen bir kesimle, öğrenci hareketinin bütünü "tem-

sil etme" ve "kapsama" iddiasında olan başka bir kesimin ittifakının ürünü olarak şekillendi ve bu ittifak eylem sürecini birlikte örgütledi.

6 Kasım sürecini gerici ve piyasalaşma karşıtı bir eksen üzerinden kurgulayan bu eğilim, bütün sürece yön veren esas öznenin AKP olduğu üzerinden hareket etti. 12 Eylül cuntasının kurumu olan YÖK'ün bugün gerçekleşen birkaç restorasyonun dışında işlevlerinde hiçbir değişiklik olmaksızın rolünü yerine getirdiği bu bileşence görmezden gelindi.

Üniversite gençliği bugün çok yönlü, kapsamlı ve derinlikli bir saldırıyla karşı karşıyadır. Sistem gençliğe karşı yürüttüğü taarruzda birçok aracını, farklı yönlerden ve aynı anda kullanmaktadır. Dolayısıyla analizimizi buna göre yapmalıyız. Bu saldırıya ancak bütünlüklü bir bakış açısıyla karşı koyulabilir. Genç-Sen olarak 6 Kasım alanlarına taşınan anlayış, böyle bir bakış açısının ürünüdür.

6 Kasım Süreci ve Genç-Sen'in Tutumu

Özgürlükçü Gençlik'in sistemin bu saldırıları karşısındaki bütünlüklü mücadele anlayışı pratiğine de yanısırdır. Genç-Sen pratiği içerisinde varedilen anlayış, 6 Kasım'da YÖK düzeninden hesap sormayı önüne koyan öğrenci hareketinin sendikal bir perspektif çerçevesinde kendi alternatiflerini yaratabileceği bir hedef ekseninde şekillendi.

Gençliğin maruz kaldığı saldırılar karşısında, bütünlüklü bir mücadele hattını örme perspektifiyle, öğrenci gençliğin bütününe kapsama ve temsil etme hedefimize bu 6 Kasım'da bir

adım daha yaklaştık.

Paralı eğitim, faşist saldırılar, akademisyenlerin ve okul personelinin YÖK zihniyetince uğradığı saldırılar; hiçbiri yeni değildir. Evet, Yusuf Ziya Özcan'ın YÖK'ün başına geçmesi bir miladı ifade ediyordu. Üniversitenin sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilişinin hızlanacağı bir sürecin miladıydı söz konusu olan. Ancak bu ne AKP'nin ne de gericiğin senaryosunu yazdığı bir film değil, patronların uzun erimli planlarının an itibarıyla uygulamaya konulacak kısımlardan ibaretti.

YÖK henüz patronlar açısından misyonunu tamamlamadığı gibi diyalektiğin bir gereği olarak, üniversite üzerindeki hamleler derinleştikçe "yapılacak işler" artıyor.

Önümüzdeki Süreç

YÖK tarihsel misyonu gereği üniversitelerin genelkurmayı olmaya yazgılı bir kurumdur ve aynı MGK gibi bu işlevin hizmet ettiği şey sermaye düzenidir. Bugün yine bütün demokratik hakların üzerinden bir silindir gibi geçilmekte, faşist saldırılar ve polisle üniversiteler terörize edilmekte, özellikle kriz koşullarında sermayenin ayakta kalabilmesi için patronların ihtiyaçları daha fazla üniversiteler tarafından karşılanmaya çalışılmaktadır.

Açılım adı altında dönen dolaplarla AKP'nin çekişen bir biçimde adını andığı "yaşayan diller enstitüleri" Kürt öğrencilerin taleplerini karşılamaktan çok uzakta bir aldatmacının adıdır.

Gençlik hareketi açısından saldırı dalgasının büyüyerek üzerimize geleceği bir sürece giriyoruz. Hem ekonomik krizin ikinci dalgasının adının anılmaya başlandığı şu günlerde, kamusal hakların tasfiyesiyle bütçe açığını kapatma gibi bir yönelim içerisine girilecek, hem de Kürt sorunun çözümünde içinde bulunulan durum sonucu yükselen faşizmin soğuk nefesi devrimci, demokrat, yurtsever öğrencilerin ensesinde olacaktır.

Ulaşım, eğitim, sağlık gibi kamusal haklarımız üzerinde büyüyen piyasalaştırma hamlesi özellikle kriz koşullarında akademik demokratik üniversite mücadelesinin temel gündemlerinden biri olacak.

Bir diğer gündemimizde faşist saldırılar karşısında takınacağımız tutum olacaktır. Bütün öğrencilere yapılan saldırıları, "Asla yalnız yürümeyeceksin!" sloganıyla göğüsleme iddiasını taşıdığımız bir süreçte, özellikle bu dönemde faşizme karşı takınacağımız tavır, ülkenin ve bölgenin güç dengelerine dair yaptığımız değerlendirmeler bakımından da turnusol kâğıdı niteliğinde.

Üniversite gençliğinin bir bütün halinde karşı karşıya kaldığı bu saldırılar, ancak mücadeledeki bütünlüklü bir bakış açısıyla savuşturulabilir. Genç-Sen olarak 6 Kasım alanlarına taşınan anlayış, böyle bir bakış açısının ürünüdür.

Patriarkal Kapitalizmde Şiddet Sistemin Ayrılmaz Parçasıdır

ŞİDDET HER YERDE

Patriarkal kapitalizmde şiddet sistemin bilinçlice ürettiği, toplumun üyelerine öğrettiği vazgeçilmez silahtır. Toplumun geniş kesiminde kaba ve gözle görülür bir şiddete tanık olunur. Ama şiddetin yalnızca bu olmadığını, gözle görünmeyenin daha çok acı verdiğini bilince çıkarmak oldukça önemlidir

TÜLAY HATİMOĞULLARI

Güç ve baskı uygulayarak insanların bedensel veya ruhsal açıdan zarar görmesine neden olan bireysel veya toplu hareketler, içinde yaşadığımız toplumda çok sık karşılaştığımız hallerdir. Bu durum 'şiddet' olarak ifade edebileceğimiz, genelde kabullenilmiş bir yaşam biçimidir. Şiddet bir tarafın öteki tarafı sindirmek, baskılamak, egemenlik altına almak veya yok etmek için uygulana gelmiştir. İki temel sınıfa bölünmüş olan günümüz kapitalist dünyasında şiddet, egemen güçlerce ezilen sınıfa ve ezilen halklara ekonomik, kültürel, askeri, vb olarak uygulanmaktadır. Bunun dışında aile içi şiddet, müdürün alt personeline, öğrencilerin birbirlerine, erkeklerin kadınlara uyguladıkları şiddet vb göze çarpar. Patriarkal kapitalizmde şiddet sistemin bilinçlice ürettiği, toplumun üyelerine öğrettiği vazgeçilmez silahtır. Toplumun geniş kesiminde kaba ve gözle görülür bir şiddete tanık olunur. Ama şiddetin yalnızca bu olmadığını, gözle görünmeyenin daha çok acı verdiğini bilince çıkarmak oldukça önemlidir.

Kadın Ev İçinde Sömürülüyor

Kadınlar dört duvar arasında, kimseyle paylaşmadıkları yoğun bir şiddet yaşarlar. Ev işlerinin tamamından sorumlu olan, hiç tatili olmayan, uyandığı andan yatana kadar mesaisi devam eden kadın, değer görmeyen bir emek harcar. Kadının görünmeyen emeği onu köleleştirmektedir. Kadın ev içinde temizlikçi, hasta bakıcı, çocuk bakıcısı, aşçı, öğretmen ve cinsel meta konumundadır. Toplumun biçtiği bu rolleri, kadın kendisi de doğal görevi olarak kabul eder. Bunların yanı sıra eşi tarafından dövülebilir, hakarete uğrayabilir, aşağılanabilir, aile içi tecavüze uğrayabilir. Toplumsal cinsiyetin bu özellikleri tarih boyunca ataerkil sistemin; sistemden sisteme, kuşaktan kuşağa imaj değiştirerek geçmesini sağlamaktadır. Bunun sebeplerinden biri olarak kadının yaşadıklarının farkında olamamasını görebiliriz.

Toplumsal örüntülerin yanı sıra, kadının egemenine olan aşkı, derin alışkanlıkların değişmesini engelleyebilir. "Aşk, hâkimiyet ilişkisinde gerçek değil patolojiktir. Ezenlerin sadizmi ile ezilenlerin mazoşizmidir." (Freire, Ezilenlerin Pedagojisi) Günlük yaşamda şiddet gören kadınlar hasbelkader sorunlarını paylaşırken, eşlerinin onlara uyguladığı şiddete artık dayanamadıklarını ifade ederler. Önemli bir kısmı alternatifsizlikleri sıralayarak yaşamına devam eder. Alternatifi olan da farklı nedenleri (bu en çok çocuk ve ailenin birliği vb'dir) belirterek netice itibarıyla erkeğe tavır koyamaz. Aşk bu sistemde köleliği de getirebilmektedir. Şunu kabullenmek gerekir ki; "Gerçek aşk cesaret ve ezilenlerin davasına adanmışlıktır ve ancak ezilmişlik durumu ortadan kaldırıldığında bu durumun imkânsız kaldığı gerçek aşka ulaşılabilir. Diyalog alçakgönüllülük, insanlığa, onun yaratıcı gücüne ve insanca yaşama isteğine inanç olmadan da olmaz." (Freire, Ezilenlerin...)

Yatay Şiddet

Kadın çalışmalarında çokça ifade ettiğimiz bir şiddet biçimi vardır ki; o da kadınların farkında olmadan, ataerkil sistemden öğrendiğini başkasına uygulayabilmesidir. Ezilenler ezenlerin kişiliğinde 'esas insan modeli'ni görür. O da erkektir. Dolayısıyla 'erkeksi iktidar' doğru olandır. Ezilen, esas insan modelinden öğrendiğini uygulamaya çalışarak kendinden daha zayıf olanın üzerinde egemenlik kurar. Kendinden olanı anlayarak, yaşanılanlar doğru bir biçimde bilince çıkarılarak bir dayanışma ve efendiye karşı örgütlenme mümkündür. Yoksa aynaların birbirine uyguladığı yatay şiddet gerçek ezene güçlendirecektir.

Militarist Şiddet Kadını Vuruyor

Tarih boyunca sömürücü sistem devamını sağlayabilmek için zor kullanmıştır. Hayatın her alanında uygulanan şiddet, hiyerarşiyi de kutsamaktadır. Askerler genellikle ve esas ola-

Toplumsal örüntülerin yanı sıra, kadının egemenine olan aşkı, derin alışkanlıkların değişmesini engelleyebilir. "Aşk, hâkimiyet ilişkisinde gerçek değil patolojiktir. Ezenlerin sadizmi ile ezilenlerin mazoşizmidir."

rak erkektir. Dolayısıyla birinci sınıf insan, savaşçı, fetihçi, cesur rol otomatik olarak erkeklerin eline verilir. Bu durumda kadın yeterince savaşmıyan, korunmaya muhtaç zayıf bir varlıktır. Savaşacak sağlıklı erkekler doğurması gereken kutsal annedir. Kadın-erkek eşitliğini kadının da askerlik yapması basitliğine indirgeyemeyiz. Alternatifimiz; şiddet, tek tiplilik, itaatkârlık gibi kavramları topluma yedirerek, insanlığı egemenliği altına almaya çalışan militarizmin ortadan kaldırılmasıdır.

Irak'ta, Iraklıların tutulduğu ünlü Ebu Garip hapishanesinde yatan kadınlar, dışarıda savaşan direnişçi kardeşlerine bir mesaj gönderir: "Lütfen önce Ebu Garip hapishanesini vurun. Bizi öldürün. Çünkü ABD askerlerinin çocuklarını doğurmak istemiyoruz." Militarizm kadının namusunu toplumun namusu olarak görmektedir. İşgal edilen bölgenin kadınına tecavüz, o bölgenin kendisine tecavüz etmekle eşleştirilmektedir. (Iraklı mahpus kadınların trajedisinin diğer bir boyutu ise, cellatlarının namus anlayışıyla kendilerini "kirlenmiş" hissetmeleri ve ölerken "temizlenmeyi" istemeleridir.)

Türkiye'de yıllardır devam eden kirli savaşta Kürt kadınları oldukça mağdur durumda. Bu savaşta yerinden yurdundan edilen, şiddetin çeşitli boyutlarını yaşayan Kürt kadınları,

Türk kadınları başta olmak üzere Türkiye'ye barış eli uzatıyor. Bu eli geri çevirmeksizin, onurlu bir barış tesis etmek şiddetsizliğe atılan önemli bir adım olacaktır. Biz kadınlar savaş istemiyoruz. Samimiyete ve eşitliğe dayalı bir barış istiyoruz.

Sürekli Akan Bir Nehir Olabiliriz

Kadının üzerindeki şiddetin kaynaklarını göz önünde bulunduran bir yerden hareketle ulusal ve küresel çapta bir davranış birliğine ihtiyacımız var. Sınıfı, ırkı, milliyeti, cinsiyeti üzerinden ötelenen kadınların birliği ve dayanışma ağını kurabilmeyi hedefleyebiliriz. Tarihte imparatorluklar yıkıldı, ancak kadını sömüren, ezen unsurlar değişmedi. Sınıf ayrımları, ırkçılık, milliyetçilik, cinsiyetçilik gibi şiddeti yeniden üreten unsurlar oldukça güçlüdür. Şunu unutmamak gerekir ki gücü ne olursa olsun bazı şeyleri değiştirmek imkânsız değil. Suyun kaya karşısındaki gücü nedir ki? Su damla damla aksada, süreklilik gösterdiğinde kayayı aşındırmaz mı? Sanırım bizlerin ihtiyacı olan sürekli akan bir nehir olabilmektir.

Kaynakça

- P. Freire, Ezilenlerin Pedagojisi
- C. Enleo, Muzlar ve Askeri Üstler
- G. Savran, N. Tura, Görünmeyen Emeği

Sartre ve Simone'un Mücadele Dolu Yaşam Öyküleri

ÖZGÜRLÜK AŞIKLARI: SOLUK SOLUĞA 20. YÜZYIL

CENK AĞCABAY

Fransa'nın Cezayir halkına karşı yürüttüğü sömürgeci savaşın doruk noktasına ulaştığı günlerde bir grup Fransız aydını, Cezayir'de savaşan Fransız askerleri itaatsizliğe çağırarak, 121'ler Manifestosu olarak anılacak bir metne imza atarlar.

121'ler Manifestosu'nun kaleme alınmasında ve yarattığı sarsıcı etkiye iki aydının isimleri ön plana çıkar; Jean Paul Sartre ve Simone de Beauvoir. 20. Yüzyılın düşünsel, politik ve edebi hayatında silinmez izler bırakan bu iki aydın, dünyanın neresinde olursa olsun her türlü sömürü, baskı ve tahakküm ilişkisine karşı tutum almakta, dünyanın her köşesinde ezilen, sömürülenlerle dayanışmakta, ezilenlerin acılarını yüreklerinin derinliklerinde duyumsamaktadırlar.

Onurlu Aydın Tavrının Bedeli

121'ler Manifestosu'nda, "Cezayir halkına karşı silaha sarılmanın reddedilmesine, ezilen Cezayirli'lere yardım ve koruma sağlamları gerektiğini düşünen Fransızların tutumuna saygı duyuyor ve bu tutumları haklı buluyoruz" denmektedir. Metin yazarlar, sanatçılar ve bilim insanları tarafından imzalanmıştır. İktidarın bu manifesto-ya imza atanlara karşı tutumu çok sert olur. Manifestoya imza atan dünyaca ünlü Fransız matematikçi Laurent Schwartz, bir günde Ecole Polytech-

nique'teki kürsüsünü kaybeder. Çeşitli üniversitelerde öğretim görevlisi olan imzacılara, kısa zamanda işten el çektilir.

Andre Malraux'un dairesine yerleştirilen bomba nedeniyle, Malraux'un komşuları yaralanır. Sartre'in oturduğu dairenin girişine bomba atılır. Sartre ve Simone saldırılar nedeniyle bir süre gizli yaşamak zorunda kalırlar. Basın, imzacılar hakkında aşağılayıcı ve küçük düşürücü ifadeler kullanarak karşı propagandayı yoğunlaştırır. Sartre ve Simone'un tüm yaşamlarının belki de en güzel ürünü olan "Les Temps Modernes" adlı derginin, manifestonun yayınlandığı ay olan ekim sayısına el konur. İmzacılar hakkında koğuşmalar açılır. Yüzlerce yıllık tarihsel geçmişe sahip olduğuna inanılan "Fransız demokrasisi" bir grup aydınının imza attığı manifestoyla tuzla buz olmuştur. Kavramlarla gerçeklikler arasındaki gerilim çıplak bir biçimde ortaya çıkmıştır. Aydınlar, "Fransız demokrasi"sinin sınırlarını Fransa'nın sömürgeci iktidarlarının çizdiği gerçekçiyle yüz yüze gelirler. 1950'lerde bir anda, Fransız aydınlarının özgürlüğünün temel koşulu Cezayir halkının özgürlük mücadelesiyle ortaklaşmak olmuştur. Sartre ve Simone tüm yaşamları boyunca, özgürlük düşlerinin peşinden koşmuşlardı. Peşinden koştukları düşleri, şimdi onları "kuvveden fiile" çağırıyordu. Bu çağrıya kulak verirler...

20. Yüzyılın düşünsel, politik ve edebi hayatında silinmez izler bırakan bu iki aydın, dünyanın neresinde olursa olsun her türlü sömürü, baskı ve tahakküm ilişkisine karşı tutum almakta, dünyanın her köşesinde ezilen, sömürülenlerle dayanışmakta, ezilenlerin acılarını yüreklerinin derinliklerinde duyumsamaktadırlar.

20. Yüzyılın karmaşık sorunları karşısında onurlu aydın tutumuna sembol olmuş Sartre ve Simone'un yaşam pratikleri, aydın kavramının içeriği konusunda kapsam ve derinlik bakımından son derece zengin bir malzeme sunuyor. Can Yayınları tarafından yayımlanan "Özgürlük Aşıkları" adlı kitap, Sartre ve Simone'un çapraz biyografisini konu ediniyor. Simone ve Sartre'in yaşamları bu biyografiyle bir roman tadında gözler önüne seriliyor.

Özgürlük düşlerine ihanet etmezler. Düşleri gerçek kılmanın yolu yazgı birliğinden geçmektedir. Bu yola 1954'te "Les Temps Modernes" in önsözünde "İtaate Hayır" diyerek girmişlerdi. Bu önsöz, hem onlar için hem de sömürgeci Fransız iktidarı için bir dönüm noktası olmuştu. Önsözde, "Fransa bugün Kuzey Afrika'da ya terörle hüküm sürecektir ya da silinip gidecektir... Kuzey Afrika'da bir savaş başlıyor, bu savaşı durdurmak ya da kaçınılmaz hale getirmek hükümete bağlı... Biz bu savaşa hayır diyoruz..." sözleriyle yazgılarını Cezayir halkının özgürlük mücadelesiyle birleştirmişlerdi. Temmuz 1962'de Cezayir halkı özgürlüğünü kazandığında, ikili, Paris'te Cezayir halkının mutluluğunu paylaşırken kendi özgürlüklerinin de keyfini çıkarmaktadırlar.

Paris İşgal Altında

Sartre ve Simone, iktidar ve zorbalık karşıtı tutum alışlarını yaşadıklarını zaman diliminde hemen her toplumsal-siyasal süreçte açık bir biçimde ortaya koydular. Vietnam Savaşı'nın zulüm karelerinin dünya basınına her yansıyışında, ilerici insanlık Amerikan terör aygıtına karşı uluslararası ölçekte tepki gösteriyordu. İkili, bu süreçte de bir an bile düşünmeden Vietnam halkının acılarına ortak oldu. Vietnam'da işlenen Amerikan savaş suçlarının yargılanması amacıyla oluşturulan Russell Mahkemesi'nin başkanlığını Sartre yaparken, Simone mahkemenin tek kadın üyesiydi. Fransız solu, bağımsızlık ve özgürlük isteyen bir halka karşı işlenen suçlara karşı çıkmak için ikilinin ardından ayağa kalkıyordu. Özgürlük düşlerinin nasıl gerçek kılınacağını artık biliyorlardı.

Takvimler Mayıs 1968'i gösterdiğinde, demokrasi ve refahın adresi olarak kabul edilen Batılı başkentler yeni bir dalgayla sarsılmaya başlar. Batının seç-

kin başkentleri kendi çocuklarının "işgal"i altındadır. Paris sarsılmaktadır. Yollarda gedikler açılmakta, kaldırım taşları havada uçmaktadır. Coplamlar, barikatlar, çatışmalar arasında ikilinin yaşlı silüetleri belli belirsiz görünmektedir. Onların kitaplarını da okuyarak özgürlüğün yollarını arayan bir kuşak isyan etmektedir. Sartre ve Simone, ilerlemiş yaşlarına rağmen isyan eden gençliğin yanında saf tutarlar. Radyo programlarında gençliğin eylemini savunur, işgal edilmiş amfilerde gençliğin özgürlük tartışmalarına katılırlar.

Sartre, kısa bir zaman sonra 68 Mayıs'ı şu şekilde değerlendirir. "Bence, Mayıs hareketi kısa bir süreliğine, özgürlüğe yakın bir şeyi gerçekleştirmiş geniş çaplı ilk toplumsal harekettir... Ve bu hareket, siyasal bir hedef olarak tasarlandığında özgürlüğün ne olduğunu olumlu biçimde tanımlamaya karar veren insanlar -aralarında ben de varım- ortaya çıkardı." Sartre, 68 Mayıs'ını bir özgürlük imkanı olarak selamlarken, dönemin başbakanı, aynı olayları "bir gençlik bunalımı" olarak nitelemektedir. Sartre ve Simone, ödünsüz tutumlarını "Fransız demokrasi"si Maocu gazeteleri yasaklandığında da gösterirler. Paris sokaklarında, Maoçu gençlerle birlikte yasaklanan Maoçu gazeteleri satmaktadırlar. Daha da ileri giderek Maoçu gazetelerin yayın kuruluşuna üye olup, bu gazetelerin hukuksal sorumluluklarını almaktadırlar.

20. Yüzyılın karmaşık sorunları karşısında onurlu aydın tutumuna sembol olmuş Sartre ve Simone'un yaşam pratikleri, aydın kavramının içeriği konusunda kapsam ve derinlik bakımından son derece zengin bir malzeme sunuyor. Can Yayınları tarafından yayımlanan "Özgürlük Aşıkları" adlı kitap, Sartre ve Simone'un çapraz biyografisini konu ediniyor. Simone ve Sartre'in yaşamları bu biyografiyle bir roman tadında gözler önüne seriliyor.

Kapitalizmin Son Yalanı: GDO, Açlığı Önleyecek!

GENETİĞİ DEĞİŞTİRİLMİŞ GIDALAR

VE AÇLAR

Ernest Morales

MEBRUKE BAYRAM

Genetikçi değiştirilmiş gıdalar, kısa adıyla GDO'lar hakkındaki tartışmalar gündemdeki yerini koruyor. Medyadaki açıklamalara, televizyonlarda yapılan tartışmalara baktığımızda, GDO'ların kimi uzmanlar ve yetkililer tarafından bir zorunlulukmuş gibi sunulduğunu görüyoruz. Dünyadaki açlığı çözümenin yolunun GDO'lu ürünlerden geçtiği propaganda ediliyor. Ancak gerçekler iddia edilenin tam aksi yönünde.

Size para harcatmak üzere kurgulanmış kredi kartlarının reklamını "kazandırır" diye yapan kapitalist sistemden bu propaganda kampanyasında da aksini beklememek lazım. Dünyadaki aç insanların sayısını her geçen gün biraz daha artırmak üzere kurgulanmış bir tarım sistemi de "açlığa çare olacak kurtarıcı" olarak reklam edilecek elbette.

GDO'lar Açlığa Çare Olur Mu?

Genetikçi değiştirilmiş gıdalar dünyadaki açlığın çözümüne katkı sağlamak bir yana açlığı daha da artırma riski üretiyor. Çünkü açlığı üreten mekanizmanın en önemli parçalarının

dan biri, tarımda "yeşil devrim" diye adlandırılan süreçle ortaya çıkmış olan, yüksek verimli tohumlukların, sentetik kimyasalların ve tarım makinelerinin kullanılmaya başlamasıyla birlikte başlayan "endüstriyel tarım" sistemi. Endüstriyel tarım sistemi, birim alandan daha fazla ürün elde etmek dışında her şeyi göz ardı edebiliyor. Çiftçi hakları, tüketici hakları, çevre vb. hiçbir şey göz önünde bulundurulmaksızın, her geçen gün biraz daha fazla ürün elde etmek amaçlanıyor. Sonuçta tarlalar bir çeşit fabrikaya dönüşüyor, ürün miktarı gerçekten artıyor, ancak artıştan kazanç sağlayan, sisteme tamamen hakim olmuş, sözünü ettiğimiz kimyasalları, makineleri ve tohumları üreten dev şirketler oluyor. Birilerinin daha fazla kazanç sağlaması uğruna, küçük çiftçiler, küçük üreticiler yokluk içerisinde yaşamaya, halk sağlıksız gıdalar yemeye mahkûm olmaya, çevre geri dönülemez bir biçimde yıpratılmaya, toprak verimsizleşmeye, su tüketilmeye başlıyor. Bütün bunların sonucuyorsa artan yoksulluk ve açlık.

Genetikçi değiştirilmiş bitkiler, sözü edilen endüstriyel tarım sistemini bir adım daha ileriye götürmeyi hedefliyor. Açlığı üreten bir sistem daha da

ağırlaştırarak uygulanmaya başlandığında açlığa nasıl çare olunur? Küçük çiftçiye emeğinin karşılığını veremeyen, onları yoksulluk yüzünden toprağından kopmak zorunda bırakan tarım ve gıda sistemi onları açlığa mahkûm etmiş olmuyor mu? Dünyada var olan aç insanların üçte ikisi toprağından kopmak zorunda kalmış yoksul çiftçilerden oluşuyor. Açlığı yoksul çiftçileri daha da yoksullaştırarak çözmek mümkün değil.

Açlığın çözümü daha fazla gıda üretmekten geçmiyor. Çünkü dünyadaki açlık gıda yokluğundan kaynaklanmıyor. Dünyada üretilen temel gıda maddeleri herkese yetecek miktardan çok daha fazla. İnsanlar gıda az olduğu için değil, adil paylaşılmadığı için aç kalıyor. Açlığı çözmek için, şirketlerin çıkarlarını değil, çiftçilerin ve tüketicilerin, yani halkın çıkarlarını koruyan tarım ve gıda politikaları uygulamak gerekiyor.

GDO'ların İnsan Sağlığı Ve Çevreye Zararları

60-70'li yıllardan bu yana uygulanan endüstriyel tarım sisteminde sentetik gübreler, ilaçlar, vb. uygula-

GDO'lar bir kez serbest kaldığında, tarım ve gıda sistemimizi derinden etkileyecek sorunlar ortaya çıkacaktır. Çevremizi altüst edecek, toprağıımızı, suyumuzu zehirleyecek, tarımsal biyo çeşitliliğimizi yoka çevirecek, çiftçimizi sömüren, tüketicinin haklarını hiçe sayan, halk sağlığına doğrudan ya da dolaylı olarak zarar verecek böyle bir uygulamaya hiç ihtiyacımız yok.

malarla birim alandan elde edilen ürün miktarı artırılabilirdi. Ancak aşırı üretim toprağı tüketmeye başladı, kullanılan kimyasallar çevrede birikti, sulara sızdı, hayvanlara ve insanlara zarar vermeye başladı. Öyle bir noktaya gelindi ki, aynı verimi elde edebilmek için her geçen gün daha fazla sentetik kimyasal kullanılmak zorunda kaldı. Özetle, endüstriyel tarım sistemi bir kısır döngünün içine girdi, verimi daha fazla artıramaz hale geldi. Bu noktada ulus aşırı tarım ve gıda şirketleri 90'lı yıllarda genetik alanında yaşanan bilimsel-teknolojik gelişmeleri kurtarıcı olarak görmeye başladı. Endüstriyel tarım sistemi, içine girdiği kısır döngüden genetikçi değiştirilmiş gıdalar sayesinde kurtulmayı amaçlıyordu. İddialara göre bu sayede verim yine artırılabilecek, tarım için uygun olmayan arazilerde tarım yapılabilecek, ürünlerin raf ömrünü uzatmak vs. gibi uygulamalar mümkün olacaktı. Şirketler bu gelişmeleri sağlayacak araştırmalar için büyük ar-ge yatırımları yaptılar. Bir yandan da sözü edilen kısır döngü sürüyor, piyasanın acımasız kanunları şirketleri her gün biraz daha fazla kâr elde etmeye zorluyordu. Birbirini yutarak büyük devler haline gelmiş şirketler kendi yarattıkları acımasız piyasa kurallarından kendileri de etkilenmeye başlamıştı. Kârını yükseltmemeyen piyasadan siliniyordu. İşte tüm bunların yüzünden, genetikçi değiştirilmiş gıdaların insan sağlığına, çevreye bir zararı olup olmayacağını yeteri kadar araştırmadan bu ürünleri piyasaya sürdüler.

GDO'lu ürünlere yapılan itirazların temel nedenlerinden biri bu. Sözü edilen ürünler piyasaya sürüldükten

Endüstriyel tarıma geçiş ile birlikte, birilerinin daha fazla kazanç sağlaması uğruna, küçük çiftçiler, küçük üreticiler yokluk içerisinde yaşamaya, halk sağlıksız gıdalar yemeye mahkûm olmaya, çevre geri dönülemez bir biçimde yıpratılmaya, toprak verimsizleşmeye, su tüketilmeye başlıyor. Bütün bunların sonucuyorsa artan yoksulluk ve açlık. Genetikçi değiştirilmiş bitkiler, sözü edilen endüstriyel tarım sistemini bir adım daha ileriye götürmeyi hedefliyor.

"Gıda Güvenliği", "Gıda Güvencesi" ve "Gıda Egemenliği"

Büyük gıda üreticileri, gıda ile ilgili herhangi bir skandal ortaya çıktığında, ürünlerinin muhtelif standartlara uyduğunu, çeşit çeşit sertifikalara sahip olduğunu bu nedenle de son derece "güvenli" olduğunu kanıtlama yarışına girer. Söylenenler büyük bir oranda doğrudur da. Yani, gıdalar "standart"lara uygun, şık ambalajlı ve hijyeniktir gerçekten. Ancak bütün bunlara rağmen söz konusu gıdaların sağlıklı olup olmadığı tartışmalıdır. Gidip marketten herhangi bir gıda satın alıp incelediğimizde sözü edilen gıdada sağlığa zararlı hiçbir şey bulama-

yabiliriz, ancak o gıdanın soframıza gelene kadar hangi aşamalardan geçtiğini, örneğin doğanın nasıl zehirlendiğini, hayvanların nasıl zulme uğratıldığını yine de bilemeyiz. Bu nedenle, bir gıdayı sağlıklı sayabilmemiz için her aşamanın sağlıklı organize edilmesi ve adil olması gerekir.

Gıda güvenliğinin yanı sıra "gıda güvencesi" ve "gıda egemenliği"ne de ihtiyacımız var. Gıda güvencesi; tüm insanların aktif ve sağlıklı bir yaşam sürebilmek için gerek duydukları ve tercih ettikleri besleyici gıdalara, dü-

zenli olarak, yeterli ve güvenilir bir şekilde erişebilmesi anlamına geliyor. Gıda egemenliği ise, hem üretim hem de tüketim süreci içerisinde yer alan insanların emeklerinin ve harcamalarının karşılığını alabilmesi için, gıda politikalarının piyasanın talepleri doğrultusunda değil, gıdayı üretenler ve tüketenlerin talepleri doğrultusunda belirlenmesi demek. Gıda egemenliğini sağlamak için aynı zamanda, doğayı tahrip etmeyen, ekolojik sürdürülebilirliğin sağlanması için en uygun üretim ve işleme tekniklerinin kullanıldığı bir üretimin esas alınması gerekiyor.

sonra yapılan araştırmalar insan sağlığına ve çevreye zarar verebileceğine dair şüpheleri kanıtıyor. GDO'yu savunanlar, yararlarına, örneğin verimin arttığına, böceklerle, yabancı otlara karşı dayanıklılığa dair pek çok araştırma olduğunu öne sürüyor. Ancak sözü edilen "araştırma"lar GDO üreticisi şirketlerin bazı bilim kuruluşlarına sağladığı fonlarla sürdürülüyor. GDO karşıtı çalışmaları yapan bilim insanlarıysa çalıştıkları kurumlarda baskı altında tutuluyor. GDO'nun "yararlarını" araştıran çalışmalara ayrılan ödeneklerle karşılaştırıldığında gülünç sayılabilecek bütçelerle araştırmalarını sürdürmeye çalışıyorlar. GDO üreticisi şirketlerin oluşturduğu lobiler üniversitelerden, DTÖ, IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlara kadar pek çok kuruma etki edebiliyor.

Bütün bu engellemelere rağmen, şu ana kadar yapılan araştırmalar GDO'lu ürünlerin insan sağlığına zarar verebileceğini kanıtıyor. Fareler üzerinde yapılan deneylerde oldukça ürkütücü sonuçlar elde edildi.

Genetiği değiştirilmiş ürünlerin çevreye zarar verdiği de kanıtlanmış durumda. Sözü edilen ürünlerdeki gen değişikliği çevrede bulunan genetiği değiştirilmemiş ürünlere de bulaşabiliyor. Örneğin bazı ürünlerle yabancı ot ilaçlarına karşı dayanıklılık kazandırılıyor. Bu sayede ürünün kendisine zarar vermeden bol miktarda yabancı ot öldürücü ilaç kullanılarak tarladaki yabancı otların kökünü kurutmak mümkün oluyor. Bu ilk bakışta yararlı bir özellikmiş gibi görünebilir, ancak yabancı ot öldürücü ilaçlar bol miktarda kullanılarak toprağa ve çevreye zarar verilmiş oluyor. Sağlıksız bir çevrede yaşamaya mahkûm edilen insanlar bir süre sonra kendi sağlıklarını da kaybediyor.

Genetiği değiştirilmiş ürünler tarımsal biyolojik çeşitliliğin azalmasına da yol açabiliyor. Kendi genlerini doğal çeşitlere bulaştırarak

çeşitliliğin zarar görmesine neden olabiliyorlar. Zaten giderek azalmakta olan biyolojik çeşitlilik bir de GDO'lu türlerin tehditi altına giriyor.

GDO'ların sakıncalarından söz ederken bir de patent meselesi üzerinde durmak gerekiyor. Genetiği değiştirilmiş bitkileri üreten şirketler, ürettikleri bitki çeşidini kendi patentleri altına alıyorlar. Bu sayede sattıkları tohum üzerinden patent bedeli tahsil ediyorlar. Tohumlukların kendinden sonraki nesillerde ürün vermesini engelleyecek genetik müdahaleler yapıldığı için çiftçi her sene aynı tohumluktan bir daha satın almak, patent bedelini bir daha ödemek zorunda kalıyor. Bu da ekonomik açıdan zaten zor durumda olan çiftçiye bir darbe daha vurmamak demek.

GDO'lu ürünlerin ithaline izin veren yönetmelik geçtiğimiz günlerde yayınlandı. Gelen büyük tep-

kilerin ardından önce bazı değişikliklere uğratıldı, ardından Danıştay tarafından iptal edildi. Önümüzdeki günlerde meclisin gündemine gelecek olan Biyogüvenlik Kanunu ile birlikte GDO'ların ülkemizde ekimine de izin verileceğine dair bazı söylentiler ortalıkta dolaşmaya başladı. GDO'lar bir kez serbest kaldığında, tarım ve gıda sistemimizi derinden etkileyecek sorunlar ortaya çıkacaktır. Çevremizi altüst edecek, toprağımızı, suyumuzu zehirleyecek, tarımsal biyo çeşitliliğimizi yoka çevirecek, çiftçimizi sömüren, tüketicinin haklarını hiçe sayan, halk sağlığına doğrudan ya da dolaylı olarak zarar verecek böyle bir uygulamaya hiç ihtiyacımız yok. Halkımıza fazla fazla yetebilecek bir tarım potansiyeline sahibiz. Kendi tarımsal çeşitliliğimiz bize rahatlıkla yetebilir. Yeter ki doğru tarım ve gıda politikaları uygulansın.

Avrupa Birliği ve ABD Arasındaki GDO Savaşı

Avrupa ülkeleriyle ABD arasında GDO konusunda yaşanan tartışmalar GDO'ların piyasaya sürüldüğü ilk yıllardan bu yana devam ediyor. AB, uzun bir süre boyunca GDO'ların Avrupa'ya girişini engelleyecek "de facto moratoryumu" olarak adlandırılan politikalar izledi. Ancak GDO üreticilerinin bütün dünya çapında sürdürdüğü, IMF, DTÖ, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşları da etkileyen lobi faaliyetlerine ve baskılara daha fazla dayanamayarak bazı GDO'lu ürünleri serbest bıraktı. Ancak, serbest bırakılan sayılı bazı ürünlerde dahi sıkı bir kontrol uygulamaya devam etti. Avrupalı tüketicilerin, çevre konusunda çalışan sivil toplum kuruluşlarının ve çiftçilerin GDO'lu ürünlere karşı yoğun bir muhalefet sergilemesi sonucunda kimi ülkeler GDO'yu yeniden yasaklamaya başladı. Avrupa'da GDO'yu doğrudan ya da dolaylı olarak yasaklayan ülkeler her geçen gün artıyor.

Avrupa Birliği'nin hem ticari nedenler hem de çevre, insan sağlığı vb. riskleri ve çiftçi-tüketici tepkisini göz önünde bulundurarak uyguladığı bu yasak GDO ticaretinin yaygınlaşmasının önünde bir engel oluşturuyor. Bu nedenle GDO üretimi ve ticaretinin yoksul ülkelere doğru kayacağını zaten öngörülmüştü. Bu öngörüler yavaş yavaş hayata geçiyor. Gelişmiş ülkelerde istediklerini bulamayan GDO üreticileri yoksul ülkeleri hedef almaya başladı.

Açlığın çözümü daha fazla gıda üretmekten geçmiyor. Çünkü dünyadaki açlık gıda yokluğundan kaynaklanmıyor. Dünyada üretilen temel gıda maddeleri herkese yetecek miktardan çok daha fazla. İnsanlar gıda az olduğu için değil, adil paylaşılmadığı için aç kalıyor. Açlığı çözmek için, şirketlerin çıkarlarını değil, çiftçilerin ve tüketicilerin, yani halkın çıkarlarını koruyan tarım ve gıda politikaları uygulamak gerekiyor.

UYARI VERİLDİ SIRA ASIL GREVDE

ESER SANDIKÇI

Beklentilerin üzerinde emekçinin greve katılım sağlamış olmasını; AKP hükümetinin uygulamakta olduğu neo-liberal politikalara karşı, emekçi sınıfın birikmiş öfkesinin yansıması olarak kabul edebiliriz. Grevin önemli bir özelliği, AKP hükümeti karşısında gelişen toplumsal tepkinin, ulusalcı ve laik çizgiye çekilmesi yönündeki siyasal manüvasyonlar karşısında, emek eksenli bir muhalefet hattında gerçekleşmiş olmasıdır.

Kamu emekçilerinin 25 Kasım Uyarı Grevi herkesi şaşırtan, tahmin edilenin ve hedeflenin çok üstünde bir katılımı gerçekleştirdi. Bir "uyarı grevi"nin başarılı olmasını emekçilerin önemli bir oranının greve katılması ve toplumsal desteğin sağlanmış olması gibi etkenlere bağlarsak; okul, hastane, demiryolu, belediye, vergi dairesi, cami gibi pek çok kamu kurumunda bir milyona yakın emekçinin iş bırakmasını, öğrencilerin, velilerin, meslek odalarının, işçi sendikalarının greve destek vermesini; kamu emekçilerinin uyarı grevinin başarı ile sonuçlanmasının göstergeleri olarak kabul edebiliriz.

25 Kasım: Beklentiler ve Sonuçlar

Grev öncesi, greve katılımın düşük olacağı yönündeki değerlendirmeler; grev kararının alınış biçimi, grev öncesi hazırlıkların zayıflığı, kamu emekçileri hareketinin ve örgütlülüğünün içerisinde bulunduğu durağan süreç gibi etkenlere dayandırıyordu.

Beklentilerin üzerinde emekçinin greve katılım sağlamış olmasını; AKP hükümetinin uygulamakta olduğu neo-liberal politikalara karşı, emekçi sınıfın birikmiş öfkesinin yansıması olarak kabul edebiliriz. Grevin önemli bir özelliği, AKP hükümeti karşısında gelişen toplumsal tepkinin, ulusalcı ve laik çizgiye çekilmesi yönündeki siyasal manüvasyonlar karşısında, emek eksenli bir muhalefet hattında gerçekleşmiş olmasıdır. Kuşkusuz bir günlük grev, AKP hükümeti karşısında gelişen toplumsal muhalefetin emek ekseninde gerçekleşmesini sağlamak için sadece bir adımdır. An-

cak 25 Kasım'da bu adım atılmıştır ve grev, bunun gerçekleşme olanağının var olduğunu, göstermiştir.

Yine grevin önemli bir politik sonucu, demokrasi havarisi geçinen AKP hükümetinin; demokrasiye tahammülü olmayan baskıcı ve otoriter yönünün emekçiler karşısında bir kez daha açığa çıkmış olmasıdır. Emekçilerin en temel demokratik hakkı olan grev karşısında; AKP hükümeti günler öncesinden grevi kırmak için başbakanından en alt düzeyde taşra yöneticisine kadar bilfiil ülke çapında çalışmıştır. 15 ilde valilikler tarafından okulların domuz gribi vesilesiyle tatil edilmesi, grevi kırmaya yönelik kimi yerelerde başvuru bir yöntem olmuştur.

KESK'in örgütlülüğünün yükselişi karşısında, bizzat bürokrat ve yöneticilerin eliyle yukarıdan aşağı örgütlenen ve yıllarca tüm politikasını kamu emekçilerinin sorunlarından ziyade, KESK karşıtı propaganda ve Türk milliyetçiliği ile şekillendiren Kamu-Sen'in "toplu sözleşme ve grev" talebiyle greve katılmış olması ve meydanlara çıkması, not düşülmesi gere-

ken önemli bir konudur. 25 Kasım'da greve katılım sağlamalarından ve grevin kitleselliğinde katkılarının bulunmasından dolayı Kamu-Sen'in bundan sonraki politikasının emek eksenli olacağını söylemek kuşkusuz gerçekçi değildir ve Kamu-Sen'in tarihine ve örgütlenmesine baktığımızda şu an için olası görülmemektedir. Kaldı ki Kamu-Sen'in greve katılımında yöneticilerinin siyasal olarak AKP'yi yıpratma kaygısının da güçlü bir etken olduğunu görmeliyiz. Ama Kamu-Sen tabanının maddi-sınıfsal tepkilerinin ve sendikaya baskısının etkisini de göz ardı etmemeliyiz. Sonuçta, Kamu-Sen'i kendi tarihselliği içinde değerlendirdiğimizde, bu grevle birlikte, sendikal politikalarında bir kırılma yaşandığını söylemek mümkündür.

Grevin başarıya ulaşmasında greve toplumsal destek sağlama hedefi ile okullarda gerçekleştirilen veli ve öğrenci toplantılarının, mahallelerdeki çalışmaların, pazarlarda ve meydanlarda yapılan propaganda çalışmalarının, önemli etkisi olduğunu söyleyebiliriz.

25 Kasım, bir uyarı grevi olarak başarıya ulaşmıştır. Şimdi sırada işyerlerine dönerek; bu başarının uzun soluklu bir greve taşınması için çalışmak olmalıdır. AKP hükümeti, bütün tehditlerine rağmen grevin başarılı olmasını önleyememiştir. Emekçilerin karşısında aldığı bu yenilginin yol açtığı öfke ve daha büyük eylemlerin oluşabileceğine yönelik endişeden kaynaklı olarak AKP'nin emekçiler karşısında daha saldırgan bir politikaya yönelmesi beklenmelidir.

AKP'nin Emekçilere ve Haklarına Tahammülü Yok

AKP Hükümeti grevi başarısızlığa uğratmak için her türlü karalama yöntemine başvurdu. Başbakan grevin yaşa dışı olduğunu söyleyerek 1 milyon emekçiyi yasadışı eylemci ilan etti. Grev emekçilerin en meşru silahı olduğu gibi, TC tarafından da imzalanan uluslararası anlaşmalarda ya-

sal olarak kabul edilmektedir. Başbakanın, altına imza atıkları anlaşmalardan haberinin olmaması mümkün olmadığına göre, Erdoğan temsil ettiği sermaye sınıfının çıkarları doğrultusunda yalan söylemektedir. Başbakan yardımcısı Hüseyin Çelik de sendikaların ideolojik davrandığı-

nı savunarak greve katılmama çağrısı yapmıştır. AKP hükümeti, kamu alanını özelleştirirken, sözleşmeli istihdamı yaygınlaştırırken ve dolayısıyla neo-liberal politikaları hayata geçirirken ne kadar ideolojikse, emekçilerin hakları için iş bırakıp sokağa çıkması o kadar ideolojiktir.

Yeni Bir Dönem Başlıyor

Kamu emekçileri hareketinin uzun süredir içerisinde bulunduğu durağanlığın ardından 25 Kasım Grevini bir dönüm noktası olarak değerlendirebiliriz.

25 Kasım, bir uyarı grevi olarak başarıya ulaşmıştır. Şimdi sıra işyerlerine dönerek; bu başarının uzun soluklu bir greve taşınması için çalışmak olmalıdır. AKP hükümeti, bütün tehditlerine rağmen grevin başarılı olmasını önleyememiştir. Emekçilerin karşısında aldığı bu yenilginin yol açtığı öfke ve daha büyük eylemlerin oluşabileceğine yönelik endişeden kaynaklı olarak AKP'nin emekçiler karşısında daha saldırgan bir politikaya yönelmesi beklenmelidir. Demiryollarında greve katılan kamu emekçilerinin işten uzaklaştırılması kararı, hükümetin bu yöndeki ilk saldırısıdır. Özellikle sendikaların bu konuda örgütlü bir tavır sergilemesi ve saldırılara karşı hazırlıklı olması gerekmektedir.

25 Kasım: Kadınlar ve Grev

KESK yönetiminin eylem tarihinin belirlenmesinde, kadın hareketinin önemli bir günü olan 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü'nü seçmiş olması yapılmış ciddi bir hatadır. KESK kadın sekreterinin karar alınırken cezaevinde olması; kadın hareketinin bu önemli gününün görülmemesinde etken olmuştur. Kadınlara yönelik şiddete karşı mücadeleye duyarlı olunması sadece kadın sekreterinin görevi değildir. Bu karar, KESK'in kadın politikaları konusunda önemli adımlar atmasına, KESK'li kadınlar tarafından yıllarca verilen emeğe rağmen, kadınların sorunlarına duyarlılığının henüz örgüt tarafından yeteri kadar içselleştirilmediğini göstermiştir.